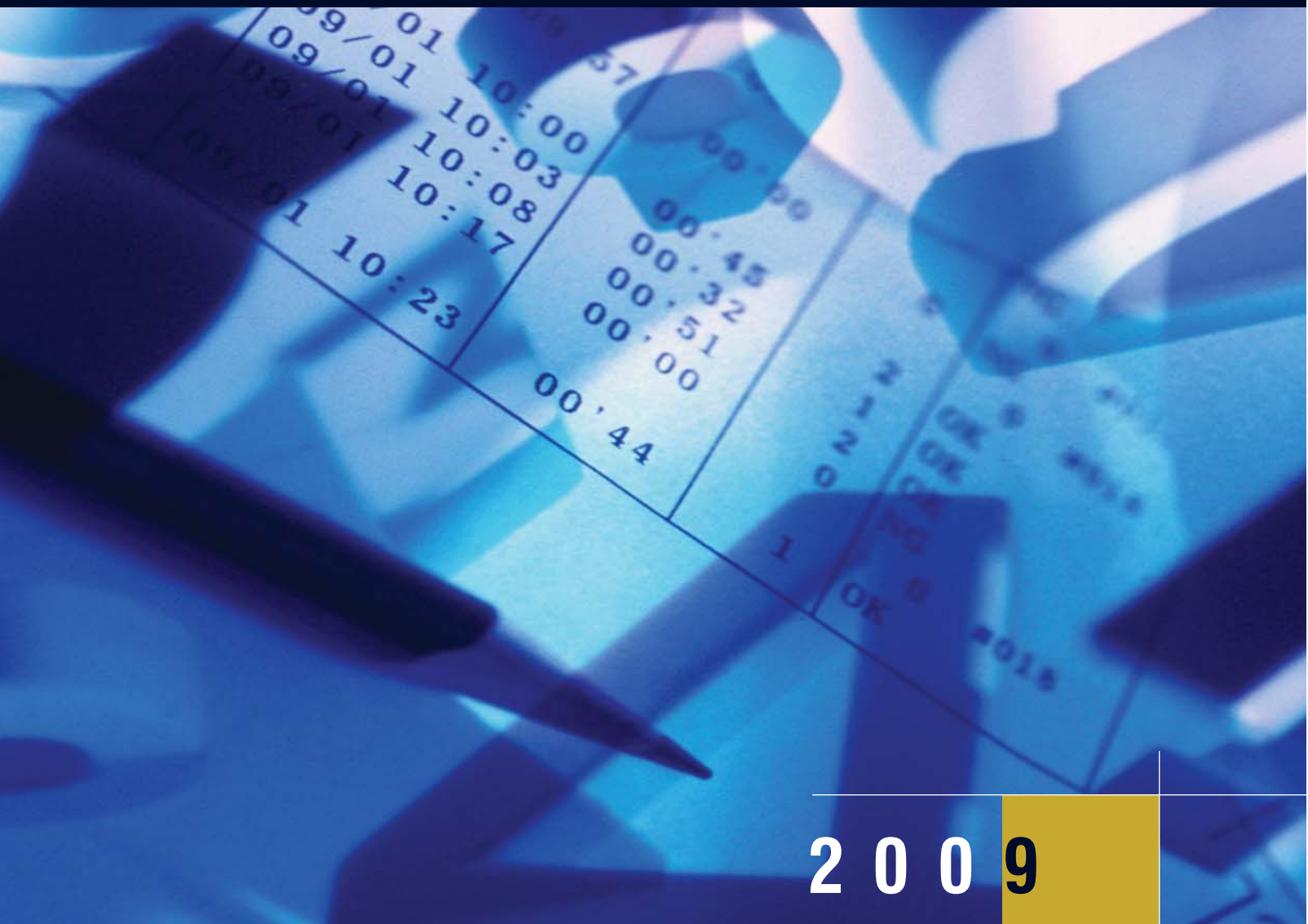

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

2009

Sprawozdanie z działalności

© Copyright by Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Plac Powstańców Warszawy 1
00-950 Warszawa
Tel. 22 826 37 59
Fax. 22 826 11 86
www.uokik.gov.pl

ISBN 978-83-60632-53-6

Urząd Ochrony Konkurencji
i Konsumentów

**Sprawozdanie
z działalności
2009**

Warszawa, 2010

Spis treści

SŁOWO WSTĘPNE	6
1. INFORMACJE OGÓLNE	7
1.1. ORGANIZACJA UOKIK	8
1.2. STAN ZATRUDNIENIA	8
1.3. BUDŻET ROCZNY UOKIK	9
1.4. KARY PIENIĘŻNE	9
2. PRACE LEGISLACYJNE	10
3. OCHRONA KONKURENCJI – PRAKTYKI OGRANICZAJĄCE KONKURENCJĘ ORAZ KONTROLA KONCENTRACJI	14
3.1. INFORMACJE OGÓLNE	14
3.2. PRAKTYKI OGRANICZAJĄCE KONKURENCJĘ	14
3.3. KONTROLA KONCENTRACJI PRZEDSIĘBIORCÓW	23
3.4. ORZECZNICTWO SĄDOWE W SPRAWACH ANTYMONOPOLOWYCH	27
3.5. STOSOWANIE PRZEZ PREZESA UOKIK UNIJNEGO PRAWA KONKURENCJI	28
4. BADANIA I ANALIZY RYNKU	29
5. POMOC PUBLICZNA	30
6. OCHRONA ZBIOROWYCH INTERESÓW KONSUMENTÓW	32
6.1. INFORMACJE OGÓLNE	33
6.2. PRAKTYKI NARUSZAJĄCE ZBIOROWE INTERESY KONSUMENTÓW	33
6.3. ORZECZNICTWO SĄDOWE W SPRAWACH DOTYCZĄCYCH NARUSZENIA ZBIOROWYCH INTERESÓW KONSUMENTÓW	35
6.4. NIEDOZWOLONE POSTANOWIENIA UMOWNE	35
6.5. ORZECZNICTWO SĄDOWE W SPRAWACH DOTYCZĄCYCH STOSOWANIA NIEDOZWOLONYCH POSTANOWIEŃ UMOWNYCH	39
6.6. WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI KONSUMENCKIMI	40

7. OGÓLNE BEZPIECZEŃSTWO PRODUKTÓW	40
7.1. INFORMACJE OGÓLNE	40
7.2. POSTĘPOWANIA W SPRAWIE OGÓLNEGO BEZPIECZEŃSTWA PRODUKTÓW	41
7.3. DOBROWOLNE POWIADOMIENIA OD PRZEDSIĘBIORCÓW	41
7.4. SYSTEM RAPEX	42
8. ZASADNICZE WYMAGANIA WOBEC WYROBÓW	43
8.1. INFORMACJE OGÓLNE	43
8.2. POSTĘPOWANIA Z ZAKRESU SYSTEMU OCENY ZGODNOŚCI	43
8.3. WSPÓŁPRACA Z ORGANAMI WYSPECJALIZOWANYMI	44
9. NADZÓR NAD INSPEKcją HANDLOWĄ	44
9.1. INFORMACJE OGÓLNE	44
9.2. SYSTEM MONITOROWANIA I KONTROLOWANIA JAKOŚCI PALIW	46
10. WSPÓŁPRACA Z ZAGRANICĄ I KONTAKTY Z INSTYTUCJAMI UNIJNYMI	48
10.1. WSPÓŁPRACA MULTILATERALNA	48
10.2. WSPÓŁPRACA BILATERALNA	50
11. DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNO-EDUKACYJNA	51
11.1. KAMPANIE SPOŁECZNE	51
11.2. KONFERENCJE NAUKOWE	52
11.3. PROJEKTY INTERNETOWE	54
11.4. POZOSTAŁE PROJEKTY	54
11.5. WSPÓŁPRACA ZE ŚRODKAMI MASOWEGO PRZEKAZU	55
11.6. DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA	56

Sprawozdanie z działalności 2009

Szanowni Państwo,

mam przyjemność przedstawić Państwu *Sprawozdanie z działalności Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów za 2009 rok*.

Ubiegły rok był czasem intensywnych działań w zakresie ochrony konkurencji, o czym świadczą statystyki: przeprowadzono 176 postępowań w sprawach praktyk ograniczających konkurencję i 144 z zakresu kontroli koncentracji przedsiębiorców. Jednym z priorytetów Urzędu było usprawnianie programu łagodzenia kar (*leniency*), czego efektem było wejście w życie nowych zasad ułatwiających przedsiębiorcom korzystanie z programu. Upowszechnianiu *leniency* służyła ogólnopolska kampania, której głównym celem było dotarcie do uczestników karteli z informacją o nielegalności zmów cenowych oraz możliwości podjęcia współpracy z Urzędem.

W ramach realizacji zadań mających na celu ochronę słabszych uczestników rynku Prezes UOKiK prowadził 309 postępowań dotyczących naruszenia zbiorowych interesów konsumentów oraz szereg działań mających na celu wyeliminowanie z obrotu prawnego niedozwolonych postanowień umownych. Urząd brał także udział w pracach nad projektem ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym oraz opracował założenia do ustawy o kredycie konsumenckim. W publikacji omówiono także zadania Prezesa związane z systemem nadzoru rynku, ogólnym bezpieczeństwem produktów oraz systemem kontrolowania jakości paliw.

Sprawozdanie podsumowuje również działalność informacyjną i edukacyjną Urzędu, która ma na celu podnoszenie świadomości prawnej i ekonomicznej wszystkich uczestników rynku. Czytelnik znajdzie w nim informacje dotyczące współpracy z instytucjami międzynarodowymi, działającymi w zakresie ochrony konkurencji i konsumentów.

Warto w tym miejscu wspomnieć, że w roku 2009 rozpoczęliśmy obchody 20-lecia powstania Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Uroczystości jubileuszowe zainaugurowało seminarium poświęcone kontroli koncentracji, zorganizowane w październiku w ramach Środkowoeuropejskiej Inicjatywy Współpracy Organów ds. Konkurencji.

Zapraszam do lektury, wierząc, że niniejsza publikacja przybliży Państwu obszary działalności oraz rezultaty pracy Urzędu w 2009 roku.

Małgorzata Krasnodębska-Tomkiel
Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Informacje ogólne

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów jest centralnym organem administracji rządowej. Do jego kompetencji należy kształtowanie polityki antymonopolowej oraz ochrony konsumentów.

Podstawowym narzędziem Prezesa Urzędu w zakresie ochrony konkurencji jest prowadzenie postępowań antymonopolowych w sprawach praktyk ograniczających konkurencję – nadużywania pozycji dominującej na rynku lub zawierania niedozwolonych porozumień (karteli). Ochronie konsumentów służą z kolei postępowania w sprawach praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Postępowania, w każdym z tych przypadków, mogą się zakończyć nakazem zaniechania kwestionowanych działań oraz nałożeniem kary pieniężnej do 10 proc. przychodu osiągniętego w roku poprzedzającym wydanie decyzji.

Prezesowi UOKiK przysługuje również prawo kontroli koncentracji w celu niedopuszczenia do sytuacji, w której konkurencja zostanie istotnie ograniczona między innymi przez powstanie podmiotu dominującego na rynku. Ponadto Prezes UOKiK prowadzi badania stanu koncentracji gospodarki oraz zachowań rynkowych przedsiębiorców.

Od 2004 roku Prezes UOKiK opiniuje projekty pomocy publicznej udzielanej przedsiębiorcom w ramach programów pomocowych oraz decyzji indywidualnych przed ich wysłaniem do Komisji Europejskiej, która jest jedynym organem władnym podejmować decyzje w sprawach zgodności wsparcia ze wspólnym rynkiem. Na podstawie sprawozdań podmiotów udzielających pomocy Prezes Urzędu przygotowuje raporty roczne o pomocy udzielonej przez państwo.

Z myślą o słabszych uczestnikach rynku prowadzone są kontrole wzorców umów stosowanych przez przedsiębiorców. Ma to na celu wyeliminowanie z obrotu prawnego niedozwolonych postanowień umownych, kształtujących prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszających ich interesy.

Z ochroną zdrowia i życia konsumentów związane są postępowania w sprawach ogólnego bezpieczeństwa produktów. W wyniku takich postępowań Prezes UOKiK może nakazać producentowi lub dystrybutorowi wycofanie z rynku wyrobu stwarzającego zagrożenie oraz nałożyć na niego karę pieniężną w wysokości do 100 tys. zł. Od 2009 roku Prezes Urzędu prowadzi również postępowania wobec przedsiębiorców naruszających przepisy ustawy o systemie oceny zgodności w zakresie dyrektyw nowego podejścia – mogą się one zakończyć między innymi nakazem wycofania wyrobu z rynku. Wcześniej zajmował się tym Główny Inspektorat Inspekcji Handlowej (GIIH), zlikwidowany z dniem 31 grudnia 2008 roku. Zadania realizowane dotychczas przez GIIH przejęły Departament Nadzoru Rynku oraz nowoutworzony Departament Inspekcji Handlowej, odpowiedzialny między innymi za planowanie, koordynację, monitorowanie oraz analizę wyników kontroli prowadzonych przez wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej w zakresie artykułów żywnościowych, nieżywnościowych, paliw i usług.

Urząd przejął również dziewięć laboratoriów (sześć analityczno-kontrolnych i trzy wyspecjalizowane) w Bydgoszczy, Katowicach, Kielcach, Lublinie, Łodzi, Olsztynie, Poznaniu, Warszawie oraz Wrocławiu, wchodzących wcześniej w skład GIIH. Prezes UOKiK kieruje także działaniami 16 wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej, między innymi poprzez organizowanie i koordynowanie kontroli prowadzonych przez IH na zlecenie Urzędu, wydawanie wytycznych i zaleceń zapewniających jednolitość postępowań prowadzonych przez inspektoraty oraz opracowywanie informacji i raportów zawierających wyniki przeprowadzonych kontroli. UOKiK jest odpowiedzialny również za zarządzanie systemem monitorowania i kontrolowania jakości paliw ciekłych.

I.1 Organizacja UOKiK

W 2009 roku Urzędem kierowali: Prezes Małgorzata Krasnodębska-Tomkiel oraz Wiceprezesi Małgorzata Kozak i Jarosław Król. Organizację Urzędu określał statut nadany przez Prezesa Rady Ministrów zarządzeniem nr 146 z 23 grudnia 2008 roku (M.P. Nr 97, poz. 846).

W skład UOKiK wchodzi: centrala, dziewięć delegatur (w Bydgoszczy, Gdańsku, Katowicach, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Poznaniu, Warszawie i Wrocławiu) oraz dziewięć laboratoriów.

Schemat organizacyjny UOKiK

Prezes UOKiK			
Wiceprezes	Wiceprezes	Dyrektor Generalny	
Departament Monitorowania Pomocy Publicznej	Departament Polityki Konsumenckiej	Biuro Dyrektora Generalnego	Departament Kontroli Koncentracji
Departament Inspekcji Handlowej	Departament Analiz Rynku	Departament Budżetu i Administracji	Departament Ochrony Konkurencji
Departament Nadzoru Rynku	Delegatury	Samodzielne Stanowisko ds. Audytu Wewnętrznego	Departament Współpracy z Zagranicą i Komunikacji Społecznej
Laboratoria		Samodzielne Stanowisko ds. Informacji Niejawnych	Departament Prawny
			Sekretariat Prezesa

I.2 Stan zatrudnienia

Stan zatrudnienia w Urzędzie w 2009 roku, z uwzględnieniem struktury zawodowej i fluktuacji kadr, przedstawiają kolejne tabele. Należy dodać, że likwidacja Głównego Inspektoratu Inspekcji Handlowej i przejęcie przez Urząd jego kompetencji także znajduje odzwierciedlenie w poniższych tabelach.

Stan zatrudnienia w UOKiK

	osoby	etaty
1 stycznia 2009	460 (w tym 164 byłych pracowników GIiH)	441,48 (w tym 159,83 byłych pracowników GIiH)
31 grudnia 2009	442	426,18
średnio w roku	442	425,49

Struktura zawodowa i wiekowa pracowników UOKiK¹

Wiek według rocznika	Prawnicy	Ekonomiści	Inne zawody	Razem	Procent do ogółu zatrudnionych
do 30	58	12	69	139	31,45
31-40	74	25	71	170	38,46
41-55	16	19	56	91	20,59
56 i powyżej	2	14	26	42	9,5
Razem	150	70	222	442	100

¹ Wszystkie dane liczbowe zawarte w Sprawozdaniu przedstawiają stan na 31 grudnia 2009 r.

Wykształcenie pracowników UOKiK według struktury wiekowej

Wiek według rocznika	Stopień naukowy doktora	Magisterium lub licencjat	Pozostałe	Razem
do 30	0	130	9	139
31-40	7	150	13	170
41-55	1	74	16	91
56 i powyżej	3	33	6	42
Razem	11	387	44	442

Fluktuacja kadr w 2009 roku

	osoby	etaty
zatrudniono	220	212,58
rozwiązano stosunek pracy	74	70,13

I.3 Budżet roczny UOKiK

Całkowity budżet roczny: **49,8 mln zł**, w tym:

- Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów – **47,865 mln zł**,
- dotacje na finansowanie zadań państwowych z zakresu ochrony konsumentów zleczanych do realizacji stowarzyszeniom – **1,928 mln zł**,
- zadania związane z obroną narodową – **7 tys. zł**.

I.4 Kary pieniężne

UOKiK nałożył w 2009 roku kary pieniężne na kwotę **558,322 mln zł**, w tym:

- za stosowanie praktyk ograniczających konkurencję: 494,344 mln zł,
- za stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów: 60,868 mln zł,
- za zwłokę w wykonaniu decyzji: 2,599 mln zł,
- w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów: 218 tys. zł,
- za nieudzielenie informacji: 153 tys. zł,
- za niezgłoszenie zamiaru koncentracji lub dokonanie koncentracji bez uzyskania wymaganej zgody Prezesa UOKiK: 140 tys. zł.

W rejestrze kar pieniężnych istnieją należności Skarbu Państwa wynikające z prawomocnych decyzji, wydanych do 31 grudnia 2009 roku, w wysokości **27,179 mln zł**. W tych sprawach prowadzono postępowania egzekucyjne.

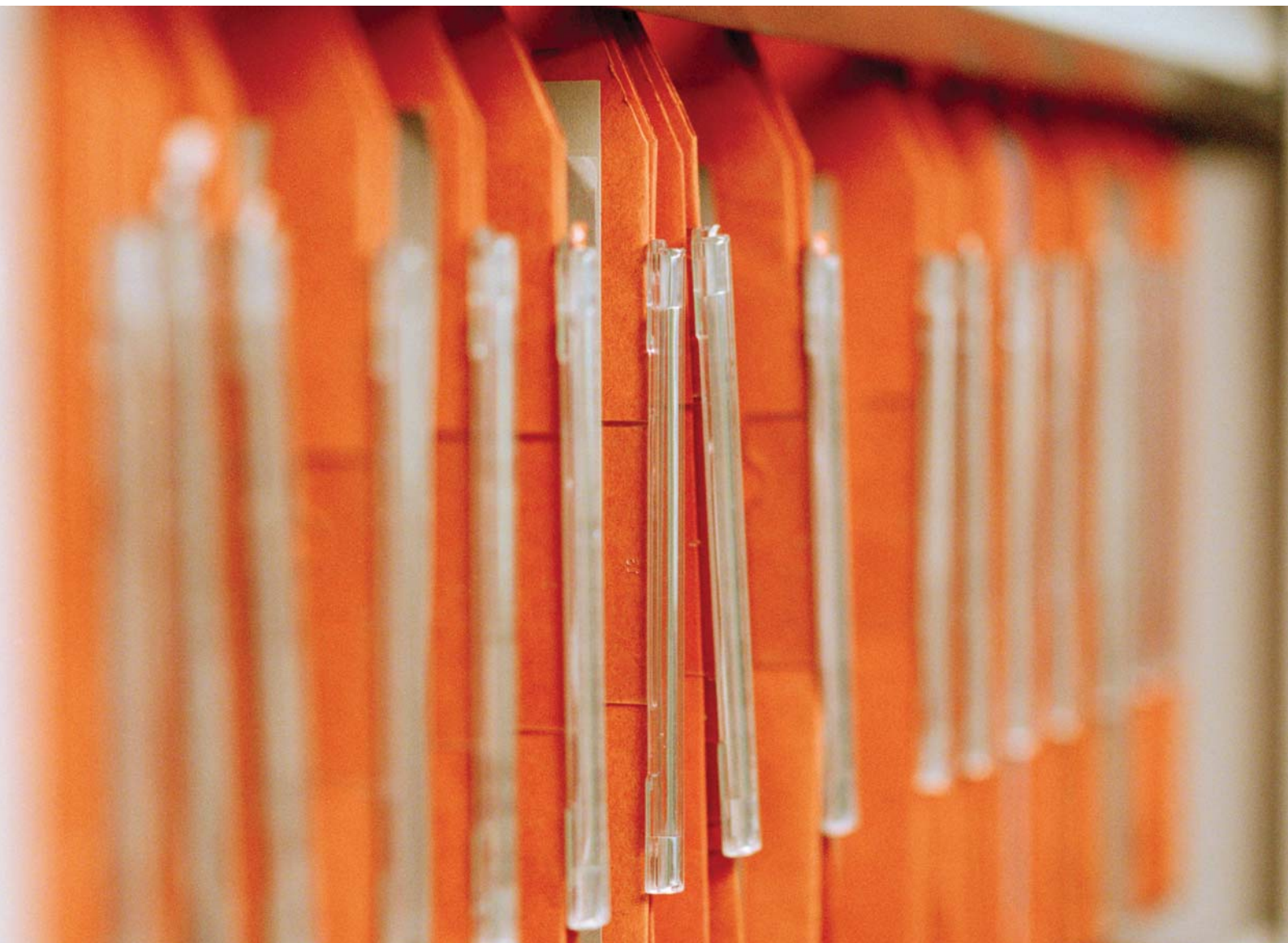

2 **Prace legislacyjne**

Prezes UOKiK jest zobowiązany do opracowywania rządowych projektów aktów prawnych dotyczących ochrony konkurencji i konsumentów. Są one uzgadniane z odpowiednimi resortami, a następnie przedkładane do akceptacji Radzie Ministrów.

Z inicjatywy Urzędu prowadzone były prace między innymi nad następującymi projektami:

- nowelizacja ustawy o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej,
- nowelizacja ustawy o systemie oceny zgodności,
- założenia do projektu ustawy o kredycie konsumenckim,
- rozporządzenie w sprawie trybu postępowania w przypadku wystąpienia przedsiębiorców do Prezesa UOKiK o odstąpienie od wymierzenia kary pieniężnej lub jej obniżenie,
- rozporządzenie w sprawie wykazu podmiotów zobowiązanych do przekazywania sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej i informacji o nieudzieleniu takiej pomocy z wykorzystaniem aplikacji SHRIMP,

- zmiana rozporządzenia w sprawie szczegółowego sposobu obliczania wartości pomocy publicznej udzielanej w różnych formach,
- rozporządzenie w sprawie wprowadzenia środków przewidzianych przepisami o ogólnym bezpieczeństwie produktów w odniesieniu do produktów zawierających biocyd fumaran dimetylu,
- rozporządzenie w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur UOKiK.

Prace legislacyjne nad najważniejszymi projektami w 2009 roku

Ustawa o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej

W roku 2009 kontynuowano rozpoczętą w roku poprzednim nowelizację ustawy z 30 kwietnia 2004 roku o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej. Najważniejsze zmiany obejmują:

- wprowadzenie zakazu udzielenia lub wypłaty beneficjentowi pomocy do czasu zwrotu przez niego pomocy, co do której Komisja Europejska wcześniej wydała decyzję o zwrocie;
- wprowadzenie obowiązku informowania na piśmie przez podmiot udzielający pomocy beneficjenta pomocy o numerze referencyjnym programu nadanym przez KE (w przypadku gdy pomoc jest udzielana na podstawie programu pomocowego);
- obowiązek przedkładania przez przedsiębiorców ubiegających się o pomoc *de minimis* tzw. oświadczeń negatywnych (o nieotrzymaniu pomocy *de minimis*) w przypadku, gdy z takiej pomocy wcześniej nie korzystali;
- nową delegację do wydania rozporządzenia Rady Ministrów, które będzie określało zakres informacji niezbędnych do udzielenia pomocy *de minimis*, przedstawianych przez podmiot ubiegający się o taką pomoc.

Prace nad nowelizacją ustawy zostały zakończone w roku 2009.

Założenia do projektu ustawy o kredycie konsumenckim

Nowe regulacje mają dotyczyć kredytów o wartości do 75 tys. euro lub 255,55 tys. zł (obecnie jest to 80 tys. zł lub równowartość tej kwoty w innej walucie). Zgodnie z projektowaną regulacją, wydłużony zostanie termin na odstąpienie od umowy oraz wprowadzony jednolity dla wszystkich krajów członkowskich UE formularz zawierający podstawowe informacje o kredycie. Ponadto instytucje finansowe będą miały możliwość pobierania rekompensaty w przypadku wcześniejszej spłaty pożyczki przez konsumenta. Przepisy będą obowiązkowo stosowane przez wszystkie instytucje finansowe udzielające kredytów gotówkowych.

Obowiązek informacyjny dotyczyć będzie także kredytów hipotecznych bez względu na wysokość zobowiązania – zarówno na etapie przed podpisaniem kontraktu, jak i danych zawartych w samej umowie.

Prace nad założeniami nie zostały ukończone w 2009 roku.

Rozporządzenie w sprawie trybu postępowania w przypadku wystąpienia przedsiębiorców do Prezesa UOKiK o odstąpienie od wymierzenia kary pieniężnej lub jej obniżenie (program *leniency*)

Zgodnie z przepisami rozporządzenia, przedsiębiorca chcący przyznać się do udziału w nielegalnym porozumieniu może złożyć odpowiedni wniosek do Prezesa UOKiK nawet w sytuacji braku wszystkich wymaganych informacji. Taki wniosek jest przyjmowany pod warunkiem uzupełnienia go w wyznaczonym

terminie. Zapis ten ma duże znaczenie, ponieważ wyłącznie przedsiębiorca, który przyzna się jako pierwszy i dostarczy dowód na istnienie kartelu, może liczyć na całkowite uniknięcie kary. Kolejni wnioskodawcy mogą spodziewać się jedynie obniżenia sankcji: drugi w kolejności – do 50 proc., trzeci – do 30 proc., pozostali – do 20 proc. kary, która zostałaby na nich nałożona, gdyby nie złożyli wniosku leniency. Przepisy doprecyzowują także zakres informacji, które powinny zostać przedstawione przez przedsiębiorców ubiegających się o objęcie programem. Rozporządzenie stanowi harmonizację prawa polskiego z modelowym rozwiązaniem Europejskiej Sieci Konkurencji (*European Competition Network – ECN*).

Rozporządzenie weszło w życie 24 lutego 2009 roku².

Ponadto UOKiK brał udział w pracach nad regulacjami dotyczącymi między innymi: prawa energetycznego, ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, publicznego transportu drogowego, dochodzenia roszczeń w postępowaniu grupowym, gier hazardowych, prawa telekomunikacyjnego. Łącznie w 2009 roku Prezes Urzędu zaopiniował ponad 2,3 tys. projektów aktów prawnych i innych dokumentów rządowych skierowanych do UOKiK. Wydając te opinie, brano pod uwagę przede wszystkim wpływ określonych regulacji na konkurencję na rynku, ich skutki dla konsumentów oraz zgodność z zasadami udzielania pomocy publicznej dla przedsiębiorców. Ponadto Urząd opiniował dokumenty UE, w tym Zieloną Księgę w sprawie dochodzenia zbiorowych roszczeń konsumentów.

Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach

Projekt Ministerstwa Środowiska, przedstawiony jesienią 2009 roku, zakładał eliminację konkurencji zarówno na rynku transportu odpadów, jak i ich składowania. W projekcie tym Urząd kwestionował przede wszystkim propozycję, zgodnie z którą to gmina, a nie właściciele nieruchomości, decydowałaby, kto będzie wywoził odpady z ich posesji. Takie rozwiązanie stwarzałoby ryzyko, że samorząd gminny będzie wykonywać to zadanie wyłącznie przez swoje jednostki organizacyjne, uniemożliwiając w ten sposób innym podmiotom dostęp do rynku. Mogłoby to doprowadzić do zmonopolizowania lokalnych rynków, co nie byłoby również korzystne dla konsumentów.

Prace nad projektem nie zostały ukończone w 2009 roku.

Projekt ustawy o publicznym transporcie zbiorowym

Chcąc zapewnić funkcjonowanie nierentownych tras, projektodawca wprowadził możliwość przyznania, głównie przez jednostki samorządu terytorialnego, wyłączności przewozu osób na określonych trasach czy nawet całej sieci komunikacyjnej. Zdaniem UOKiK takie rozwiązanie doprowadziłoby do ograniczenia możliwości świadczenia usług przez małe i średnie przedsiębiorstwa, a w konsekwencji obciążenia obywateli nieuzasadnionymi kosztami monopolu, w tym wyższymi opłatami za przejazd. Gdyby bowiem ktoś miał prawa

² Dz.U. z 2009 r. Nr 20, poz. 109.

1/6

S

2

STREFA
00 zł

wyłączne na określonych trasach, to nie istniałaby presja konkurencyjna na obniżenie przez niego cen. Zdaniem Urzędu, sytuacja, w której o przyznaniu praw wyłącznych miałyby decydować przede wszystkim gminy, może nieść za sobą zagrożenie w postaci promowania przez samorządy spółek komunalnych. Praktykę taką potwierdzają postępowania prowadzone przez Prezesa UOKiK. Wprawdzie projektodawca zastrzegł, że wybór przewoźnika odbywałby się w drodze przetargu, nie dotyczyłoby to jednak na przykład zamówień realizowanych przez podległe gminom podmioty. Prace nad projektem nie zostały ukończone w 2009 roku.

3

Ochrona konkurencji – praktyki ograniczające konkurencję oraz kontrola koncentracji

Polityka konkurencji na lata 2008-2010 to dokument, który wyznacza kierunki działania Urzędu w tym zakresie. Wskazano w nim między innymi potrzebę sprawniejszego wykrywania praktyk monopolistycznych, zapewnienia przedsiębiorcom bezpieczeństwa prawnego i zwiększenia przejrzystości działania UOKiK. Realizacji tego ostatniego postulatu służyły prace nad wytycznymi w sprawie ustalania wysokości kar pieniężnych nakładanych na przedsiębiorców naruszających prawo antymonopolowe, które obowiązują od 1 stycznia 2009 roku.

Polityka konkurencji przewiduje ponadto doskonalenie metod oceny skutków rozpatrywanych koncentracji, efektywniejsze eliminowanie zabronionych praktyk na rynkach lokalnych, wspieranie i tworzenie konkurencji w sektorach regulowanych, aktywny udział Polski na arenie międzynarodowej oraz rozpowszechnianie wiedzy dotyczącej konkurencji.

3.1. Informacje ogólne

Chroniąc konkurencję, Urząd przeciwdziała praktykom, które zagrażają uczciwej rywalizacji pomiędzy przedsiębiorcami. Podstawowym instrumentem w tym zakresie jest prowadzenie postępowań antymonopolowych przeciwko rynkowym dominantom, którzy nadużywają swojej pozycji, oraz przedsiębiorcom tworzącym nielegalne porozumienia na przykład poprzez wspólne ustalanie cen.

Prezesowi UOKiK przysługuje również prawo kontroli transakcji dokonywanych przez przedsiębiorców (fuzji lub przejęć) w celu wyeliminowania ryzyka związanego z możliwością powstania podmiotu o sile rynkowej zagrażającej konkurencji.

3.2. Praktyki ograniczające konkurencję

Praktyki ograniczające konkurencję, do których należą niedozwolone porozumienia oraz nadużywanie pozycji dominującej, prowadzą do zakłócenia mechanizmów wolnego rynku. Dla konsumentów oznacza to wysokie ceny, mniejszy wybór oraz gorszą jakość oferowanych dóbr i usług. Dla przedsiębiorców – trudności z wejściem na rynek bądź dystrybucją swoich towarów i usług.

Przedsiębiorcy łamiący reguły konkurencji powinni się liczyć z interwencją ze strony Prezesa UOKiK. W drodze decyzji, po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego, może on nakazać zaniechania działań sprzecznych z prawem oraz nałożyć karę finansową w wysokości do 10 proc. przychodu osiągniętego w roku poprzedzającym wydanie decyzji.

Jeżeli w prowadzonym postępowaniu zostanie uprawdopodobnione stosowanie przez przedsiębiorców antykonkurencyjnych praktyk, Prezes Urzędu może przyjąć od nich zobowiązanie do podjęcia określonych działań w celu zapobieżenia tym naruszeniom. Przyjmując takie zobowiązanie, organ antymonopolowy odstępuje od prowadzenia postępowania dowodowego oraz wydania decyzji stwierdzającej stosowanie praktyki i nałożenia kary. Rozwiązanie to, eliminując z rynku niezgodne z prawem praktyki, pozwala na osiągnięcie większej skuteczności działań Urzędu, którego podstawowym zadaniem jest ochrona konkurencji, nie zaś karanie przedsiębiorców.

Od 1 stycznia 2009 roku UOKiK stosuje wytyczne w sprawie ustalania wysokości kar pieniężnych nakładanych za naruszenie prawa antymonopolowego. Ma to na celu zwiększenie transparentności w zakresie metodologii ustalania sankcji. Oprócz szkodliwości naruszenia Prezes Urzędu, ustalając wysokość kary, bierze pod uwagę korzyści dla przedsiębiorcy wynikające z naruszenia przez niego prawa, wpływ danej praktyki na rynek oraz czas trwania antykonkurencyjnych zachowań. Przy ustalaniu ostatecznej kwoty Prezes Urzędu może także uwzględnić okoliczności łagodzące, takie jak zaprzestanie praktyki przed wszczęciem postępowania przez UOKiK, działanie pod przymusem, dobrowolne usunięcie skutków naruszenia, jak i dodatkowo obciążające, do których należą między innymi rola lidera lub inicjatora praktyki czy wcześniejsze naruszenia zakazu praktyk ograniczających konkurencję.

Postępowania antymonopolowe wszczynane są jedynie z urzędu. Możliwe jest jednak pisemne zawiadomienie Prezesa UOKiK o podejrzeniu stosowania praktyk zakazanych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów. W roku ubiegłym Urząd otrzymał **413** zawiadomień, w wyniku czego wszczęto **193** postępowania wyjaśniające i **27** postępowań antymonopolowych.

W sytuacji, gdy badana praktyka może mieć wpływ na handel między państwami członkowskimi UE, postępowanie antymonopolowe jest prowadzone także w oparciu o przepisy prawa unijnego, czyli art. 101 i 102 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej – TFUE³.

	Ogółem	Zakończone w 2009 roku
Postępowania antymonopolowe:	176	107
Postępowania antymonopolowe w sprawach porozumień horyzontalnych ⁴	15	8
w tym: – prowadzone na podstawie art. 101 TFUE	4	4
Postępowania antymonopolowe w sprawach porozumień wertykalnych ⁵	22	10
w tym: prowadzone na podstawie art. 101 TFUE	0	0
Postępowania antymonopolowe w sprawach nadużycia pozycji dominującej	139	89
w tym: – prowadzone na podstawie art. 102 TFUE	3	2
Postępowania wyjaśniające:	492	350

⁴ Stronami porozumień horyzontalnych (poziomych) są przedsiębiorstwa ze sobą konkurujące, a więc działające na tym samym szczeblu obrotu gospodarczego. Głównym ich celem jest ograniczenie wzajemnej konkurencji poprzez np. ustalanie cen.

⁵ Porozumienia wertykalne (pionowe) zawierane są między przedsiębiorstwami działającymi na różnych szczeblach obrotu, tj. niekonkurującymi ze sobą. Stronami mogą tu być przykładowo producent i dystrybutor albo hurtownik i detalista.

³ Od 1 grudnia 2009 roku, w związku z wejściem w życie Traktatu Lizbońskiego, TFUE zastąpił Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską – TWE; w wyniku tego dotychczasowy art. 81 i 82 TWE to odpowiednio art. 101 i 102 TFUE.

Wśród decyzji wydanych w 2009 roku znalazły się:

	Rodzaj praktyki:		
	Porozumienia horyzontalne	Porozumienia wertykalne	Nadużywanie pozycji dominującej
Liczba decyzji o uznaniu praktyki za ograniczającą konkurencję i nakazujących jej zaniechanie	3	2	35
Liczba decyzji o uznaniu praktyki za ograniczającą konkurencję i stwierdzających jej zaniechanie	5	6	14
Inne decyzje	0	1	29
Liczba postępowań umorzonych ogółem	0	1	11
W tym:			
a. z powodu niestwierdzenia praktyki	0	1	9
b. z innych powodów	0	0	2

Porozumienia ograniczające konkurencję

Przepisy prawa antymonopolowego zakazują porozumień, których celem lub skutkiem jest wyeliminowanie, ograniczenie lub naruszenie w inny sposób konkurencji na rynku. Za tego typu praktyki uznaje się w szczególności:

- ustalanie (bezpośrednio lub pośrednio) cen i innych warunków zakupu lub sprzedaży towarów,
- ograniczanie lub kontrolowanie produkcji lub zbytu oraz postępu technicznego lub inwestycji,
- podział rynków zbytu lub zakupu,
- stosowanie w podobnych umowach z osobami trzecimi uciążliwych lub niejednorodnych warunków umów, stwarzających tym osobom zróżnicowane warunki konkurencji,
- uzależnianie zawarcia umowy od przyjęcia lub spełnienia przez drugą stronę innego świadczenia, niemającego rzeczowego ani zwyczajowego związku z przedmiotem umowy,
- ograniczanie dostępu do rynku lub eliminowanie z rynku przedsiębiorców nieobjętych porozumieniem,
- uzgadnianie przez przedsiębiorców przystępujących do przetargu lub przez tych przedsiębiorców i organizatora przetargu warunków składanych ofert, w szczególności zakresu prac lub ceny (tzw. zmowy przetargowe).

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów przewiduje dwa rodzaje wyłączeń od generalnego zakazu zawierania porozumień antykonkurencyjnych. Pierwsze z nich dotyczy tzw. porozumień bagatelnych, czyli:

- zawieranych między konkurentami, których łączny udział w rynku nie przekracza 5 proc.,
- zawieranych między przedsiębiorcami, którzy nie są konkurentami, jeżeli udział w rynku któregośkolwiek z nich nie przekracza 10 proc.

Biorąc pod uwagę niewielką siłę rynkową stron takich porozumień, można uznać, że porozumienia te nie są na tyle istotne, by ograniczyć samodzielność i możliwości wyboru przedsiębiorcom oraz stanowić barierę dla funkcjonowania mechanizmów rynkowych.

Wyłączenie to nie dotyczy jednak porozumień polegających między innymi na ustalaniu cen, ograniczaniu lub kontrolowaniu produkcji i zbytu, podziale rynków, a także zmowy przetargowej. Takie praktyki są szczególnie

niebezpieczne z punktu widzenia konkurencji, nawet jeżeli zawierają je przedsiębiorcy nie posiadający znaczącej pozycji rynkowej.

Drugi rodzaj wyłączeń, tzw. wyłączenia grupowe, wprowadzane są w drodze rozporządzeń Rady Ministrów. Wyłączenia te odnoszą się do wybranych kategorii porozumień, które mogą się przyczynić do polepszenia produkcji lub dystrybucji towarów czy też postępu technicznego lub gospodarczego. Niezbędne jest, aby tego typu uzgodnienia pomiędzy przedsiębiorcami zapewniały nabywcy lub użytkownikowi korzyści i nie nakładały na zainteresowanych nadmiernych ograniczeń, jeśli nie są one konieczne, ani nie stwarzały możliwości wyeliminowania konkurencji z rynku. Wyłączenia te, ze względu na sposób ich wprowadzania (*ex ante*), mają dawać przedsiębiorcom pewność, w jakim zakresie ich działania są legalne, a w jakim naruszają przepisy antymonopolowe.

Porozumienia ograniczające konkurencję są zjawiskiem szczególnie szkodliwym dla gospodarki. Mają na nią negatywny wpływ, dlatego kary dla uczestników są dotkliwe – mogą sięgać nawet do 10 proc. ich przychodu osiągniętego w roku poprzedzającym wydanie decyzji. Sztuczne ograniczanie przez przedsiębiorców konkurencji powoduje bowiem, że nie angażują się oni w proces innowacyjności związanej z rozwojem technologicznym produktów oraz wprowadzaniem bardziej wydajnych metod produkcji. Porozumienia takie prowadzą do podwyższania cen towarów i usług, obniżenia ich jakości oraz redukcji zatrudnienia.

Wybrane decyzje Prezesa UOKiK wydane w 2009 roku w sprawach porozumień ograniczających konkurencję:

Cement – decyzja z 8 grudnia 2009 roku (nr DOK-7/2009)

W grudniu 2006 roku Urząd wszczął postępowanie antymonopolowe w związku z podejrzeniem zawarcia niezgodnego z prawem porozumienia pomiędzy producentami cementu szarego: Lafarge Cement, Górażdże Cement, Grupa Ożarów, Cemex Polska, Dyckerhoff Polska oraz Cementownie Warta i Odra. Podstawą podjęcia działań przez Urząd były sygnały o nieprawidłowościach mających miejsce na rynku budowlanym oraz obszerne badanie zachowań przedsiębiorców na nim funkcjonujących, przeprowadzone przez UOKiK w latach 2003-2006.

W wyniku prowadzonego postępowania, a także dzięki największej w historii polskiego organu antymonopolowego kontroli z przeszukaniem, dokonanej w siedzibach przedsiębiorców, zebrano obszerny materiał dowodowy. Został on uzupełniony przez informacje od samych producentów podczas prowadzonego postępowania. Na podstawie zebranych dokumentów Prezes UOKiK uznał, że najwięksi w Polsce producenci cementu co najmniej od 1998 roku dzielili rynek, ustalając dopuszczalne udziały poszczególnych graczy oraz ceny minimalne cementu, wysokość podwyżek, terminy i kolejność ich wprowadzania.

Prezes UOKiK odstąpił od ukarania spółki Lafarge Cement oraz obniżył znacznie karę pieniężną wobec Górażdże Cement – na spółkę nałożono sankcję w wysokości 5 proc. przychodu. Obaj przedsiębiorcy współpracowali z UOKiK w ramach programu łagodzenia kar. Na pozostałych pięciu uczestników kartelu nałożono maksymalny wymiar kary – 10 proc. przychodu każdego z nich. W sumie na sześciu uczestników porozumienia Urząd nałożył sankcje finansowe w łącznej wysokości 411 586 477 zł. Są to najwyższe kary nałożone w ciągu dwudziestoletniej praktyki Urzędu.

Postępowanie było prowadzone również na podstawie przepisów unijnych, a ostateczna decyzja konsultowana z Komisją Europejską.

Telekomunikacja – decyzja z 13 listopada 2009 roku (nr DOK-6/2009)

Postępowanie antymonopolowe przeciwko spółkom P4 i Polkomtel zostało wszczęte w lutym 2009 roku. Jego przedmiotem były warunki świadczenia usług roamingu krajowego. Z informacji, którymi dysponował UOKiK, wynikało, że między dwoma operatorami telefonii komórkowej doszło do zawarcia nielegalnego porozumienia.

Na rynku telefonii komórkowej w Polsce pod koniec 2008 roku działało czterech sieciowych operatorów telekomunikacyjnych, z czego trzech posiadało pełną infrastrukturę sieci komórkowej o zasięgu krajowym – Polkomtel, Polska Telefonia Cyfrowa i Polska Telefonia Komórkowa Centertel. Czwarty z nich – P4, ze względu na wejście na rynek dopiero w 2007 roku i zbyt krótki czas na rozwój własnej infrastruktury, miał ograniczony zasięg geograficzny. Spółka P4 musiała więc uzyskać dostęp do sieci innego operatora. W tym celu zawarła umowę o roamingu krajowym z Polkomtelem.

Prowadzone postępowanie wykazało, że warunki zawartego kontraktu były niezgodne z prawem antymonopolowym – dotyczyło to po pierwsze zobowiązania P4 do zakupu dostępu do sieci wyłącznie od Polkomtela. Ponadto umowa zagwarantowała spółce prawo pierwszeństwa świadczenia tej usługi przed innymi operatorami. Urząd uznał, że warunki zawartego porozumienia między spółkami mogły przyczynić się do ograniczenia konkurencji.

W wyniku działań Urzędu spółki zobowiązały się do zmiany warunków kontraktu oraz wykreślenia kwestionowanych klauzul antykonkurencyjnych.

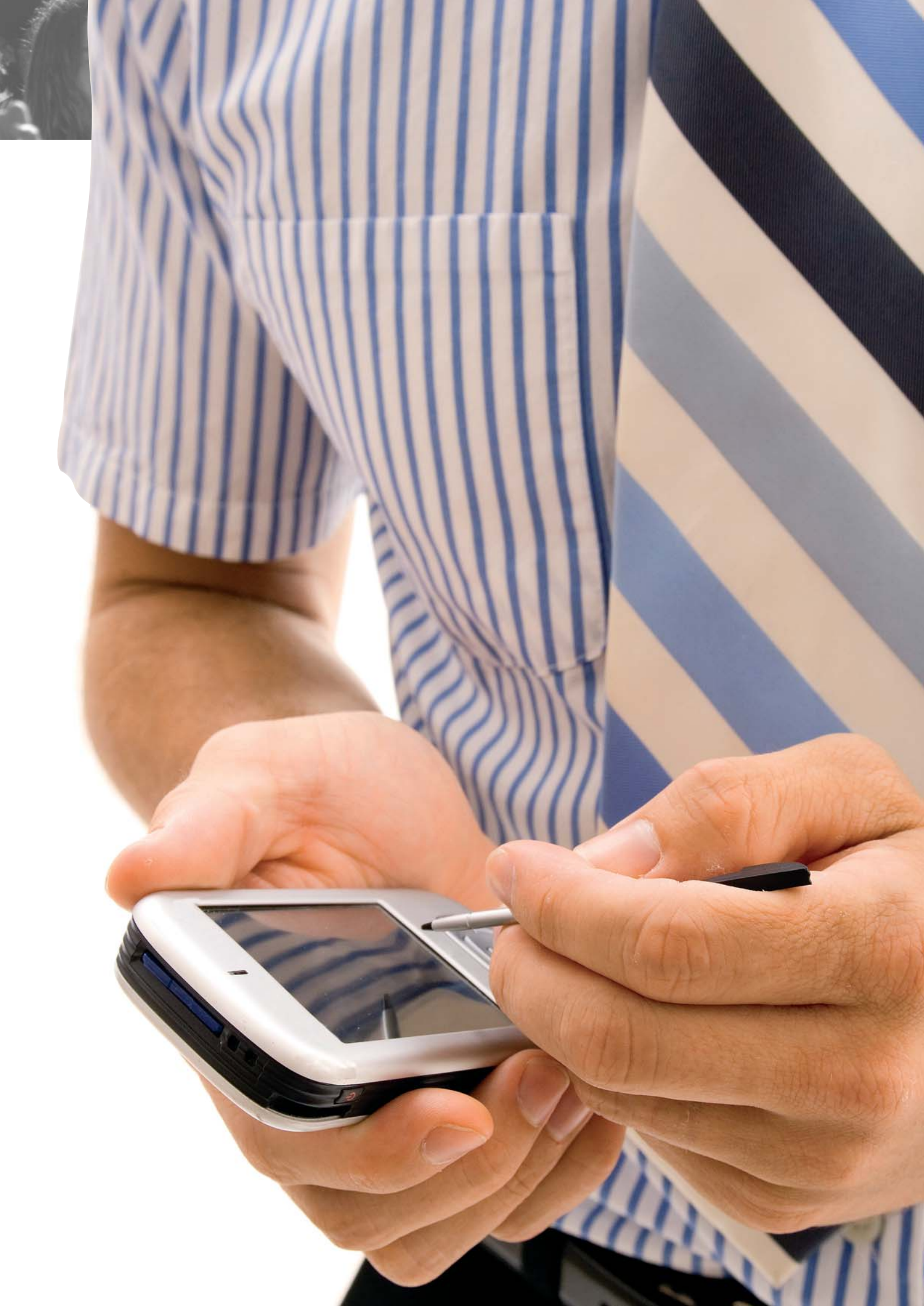
Drzwi antywłamaniowe – decyzja z 30 grudnia 2009 roku (nr RKT-44/2009)

W czerwcu 2008 roku na podstawie informacji uzyskanych w trakcie ogólnokrajowego badania rynku zamków i zawiasów, przeprowadzonego przez Urząd w latach 2005-2006, zostało wszczęte postępowanie w związku z podejrzeniem zmywy cenowej zawartej przez spółkę Gerda i 45 dystrybutorów jej produktów. W jego toku Prezes Urzędu stwierdził, że spółka – co najmniej w latach 2000-2007 – zobowiązywała swoich partnerów handlowych w umowach do ścisłego przestrzegania ustalonych przez siebie cen sprzedaży na poszczególne typy drzwi antywłamaniowych. Tym samym doszło do zawarcia niezgodnego z prawem porozumienia. Z informacji Urzędu wynika, że było ono realizowane w praktyce. W przypadku, gdy dystrybutor nie wywiązywał się z narzuconych przez Gerdę warunków, ta zastrzegała sobie prawo do rozwiązania umowy w trybie natychmiastowym.

W wydanej decyzji Prezes Urzędu nałożył na uczestników porozumienia karę finansową w łącznej wysokości 1 244 843 zł.

Program łagodzenia kar (leniency)

W 2004 roku do ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wprowadzono przepisy przewidujące łagodzenie kar dla skruszonych uczestników karteli, którzy zdecydują się na dobrowolne odstąpienie od bezprawnej praktyki i podejmą współpracę z Urzędem, przedstawiając dowody na istnienie niedozwolonego porozumienia.

Celem wzorowanego na modelu amerykańskim, a następnie przyjętego także przez Komisję Europejską rozwiązania dającego możliwość zmniejszenia odpowiedzialności finansowej za znowę, jest zwiększenie wykrywalności karteli oraz zachęcenie uczestników niedozwolonych porozumień do zaprzestania praktyk naruszających reguły uczciwej rywalizacji rynkowej.

Rozporządzenie w sprawie programu *leniency*, które weszło w życie w 2009 roku, ma ułatwić skruszonym przedsiębiorcom korzystanie z tego rozwiązania. Szczegóły przedstawione są w rozdziale poświęconym pracom legislacyjnym (rozdz. 2).

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Liczba wniosków zgłoszonych do UOKiK w ramach programu <i>leniency</i>	1	2	2	6	5	3

Nadużywanie pozycji dominującej

Istotą praktyki polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej jest bezprawne działanie jednego lub grupy przedsiębiorców prowadzące do ograniczenia samodzielności kontrahentów i konkurentów oraz narzucanie mniej korzystnych zasad współpracy niż miałyby to miejsce w warunkach efektywnej konkurencji.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów wprowadza domniemanie, w myśl którego przedsiębiorca posiada pozycję dominującą, jeżeli jego udział w rynku przekracza 40 proc. Jednak każda sprawa oceniana jest indywidualnie, a kryterium decydującym jest faktyczna siła rynkowa, jaką dysponuje podmiot gospodarczy. W określonych przypadkach posiadanie nawet znacznie mniejszego niż 40-procentowy udziału w rynku może zapewniać przewagę nad konkurentami.

Ustawa antymonopolowa zawiera przykładowy katalog praktyk polegających na nadużywaniu pozycji dominującej:

- bezpośrednie lub pośrednie narzucanie nieuczciwych cen, w tym cen nadmiernie wygórowanych albo rażąco niskich, odległych terminów płatności lub innych warunków zakupu albo sprzedaży towarów,
- ograniczanie produkcji, zbytu lub postępu technicznego ze szkodą dla kontrahentów lub konsumentów,
- stosowanie w podobnych umowach z osobami trzecimi uciążliwych lub niejednorodnych warunków umów, stwarzających tym osobom zróżnicowane warunki konkurencji,
- uzależnianie zawarcia umowy od przyjęcia lub spełnienia przez drugą stronę innego świadczenia, które nie ma rzeczowego ani zwyczajowego związku z przedmiotem umowy,
- przeciwdziałanie ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania bądź rozwoju konkurencji,
- narzucanie przez przedsiębiorcę uciążliwych warunków umów, przynoszących mu nieuzasadnione korzyści,
- podział rynku według kryteriów terytorialnych, asortymentowych lub podmiotowych.

Wybrane decyzje Prezesa UOKiK wydane w 2009 roku w sprawach przypadków nadużywania pozycji dominującej:

Towarowe przewozy kolejowe – decyzja z 7 lipca 2009 roku (nr DOK-3/2009)

W grudniu 2006 roku zostało wszczęte postępowanie antymonopolowe przeciwko spółce PKP Cargo. Wniosek w tej sprawie złożył konkurent – spółka CTL Logistics.

Z materiałów zgromadzonych w toku postępowania wynikało, że PKP Cargo wykorzystywało swoją przewagę i dyskryminowało część kontrahentów, oferując im gorsze warunki współpracy. Spółka świadczy usługi przewozowe na zasadach ogólnych, czyli w oparciu o umowy przewozu zawierane bez dodatkowych warunków w kasach towarowych, oraz na zasadach szczególnych, które wiążą się z oferowaniem kontrahentom atrakcyjnych upustów cenowych. Według deklaracji spółki każda z form współpracy była dostępna dla wszystkich klientów na równych zasadach. Jednak zgodnie z zasadami stosowanymi przez spółkę, przedsiębiorca uznany za konkurenta PKP Cargo mógł, w zakresie towarów przewożonych w ramach własnej działalności, podpisać umowę jedynie na zasadach ogólnych. W konsekwencji część przedsiębiorców była pozbawiona możliwości uczestniczenia w obrocie na znacznie korzystniejszych warunkach.

Zasady stosowane przez PKP Cargo sprawiły, że kontrahenci zlecający przewóz na tej samej trasie dokładnie takiej samej ilości takich samych towarów, wykorzystując również takie same rodzaje składów, mogli być traktowani niejednolicie. Jeżeli bowiem jeden z tych podmiotów korzystał wyłącznie z usług PKP Cargo, a drugi dodatkowo przewoził jeszcze te towary we własnym zakresie, to pierwszy z nich uzyskał większe korzyści niż drugi, pomimo że koszty ponoszone przez każdego z nich byłyby identyczne.

W ocenie UOKiK tak skonstruowany system ograniczał możliwość prowadzenia działalności konkurencyjnej przez innych przewoźników oraz nie dopuszczał do rynku nowych podmiotów.

Współpraca na korzystniejszych warunkach była niemożliwa także dla przedsiębiorców niebędących konkurentami PKP Cargo, jeżeli w skład grupy kapitałowej, do której należeli, wchodził przedsiębiorca uznany za konkurenta. Narzucając takie warunki umowne, dominant ograniczał wolność gospodarczą i możliwość niezależnego wyboru przedmiotu działalności także przedsiębiorcom niezwiązanym z PKP Cargo żadną umową.

Decyzji nadano rygor natychmiastowej wykonalności. Zdaniem Urzędu, dalsze stosowanie kwestionowanych praktyk mogłoby doprowadzić do nieodwracalnych skutków na tym rynku.

Za nadużycie pozycji dominującej na spółkę została nałożona kara finansowa w wysokości 60 mln zł.

Odprowadzanie ścieków – decyzja z 14 maja 2009 roku (nr RKR-5/2009)

Prezes Urzędu wydał również decyzję dotyczącą nadużycia pozycji dominującej przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji z Rzeszowa. Zakwestionowane praktyki obejmowały między innymi bezpośrednie narzucanie nieuczciwych, nadmiernie wygórowanych cen za odbiór ścieków z miejscowości położonych na terenie Gminy Boguchwała, ustalanych w oparciu o kalkulację zawierającą dodatkowo koszty

niezwiązane ze świadczeniem usług, a także uzależnienie zawarcia umowy odbioru ścieków od spełnienia innego świadczenia niemającego związku z przedmiotem umowy, mianowicie współfinansowania rozbudowy urządzeń kanalizacyjnych leżących na terenie działalności MPWiK.

Prezes Urzędu uznał, że spółka nadużyła pozycji dominującej i nałożył na nią karę w wysokości ponad 430 tys. zł.

Od wielu lat UOKiK uważnie przygląda się działalności gmin i spółek komunalnych. Zwiększenie konkurencji na rynkach lokalnych jest jednym z priorytetów *Polityki konkurencji na lata 2008-2010*, realizowanej przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

3.3. Kontrola koncentracji przedsiębiorców

Koncentracja może mieć różne formy. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów wymienia jako podstawowe: połączenie (fuzja lub inkorporacja), przejęcie kontroli nad innym podmiotem, utworzenie wspólnego przedsiębiorcy, a także nabycie określonej części mienia innego przedsiębiorcy.

Kontrolą organu antymonopolowego objęte są jedynie największe koncentracje, które wywierają lub mogą wywierać wpływ na konkurencję na polskim rynku. Przepisy określają progi obrotu, powyżej których uczestnicy transakcji są zobowiązani uzyskać zgodę Prezesa UOKiK. Obowiązek ten dotyczy przedsiębiorców, których łączny obrót w roku poprzedzającym zgłoszenie przekroczył 1 mld euro na świecie lub 50 mln euro w Polsce. W postępowaniu w sprawie koncentracji Prezes UOKiK opiera się na tzw. teście istotnego ograniczenia konkurencji.

Postępowanie może zakończyć się wydaniem następujących decyzji:

- zgoda – jeżeli w wyniku koncentracji konkurencja na rynku nie zostanie istotnie ograniczona lub gdy transakcja przyczyni się do rozwoju ekonomicznego, postępu technicznego i będzie miała pozytywny wpływ na gospodarkę;
- zgoda warunkowa – jeżeli po spełnieniu określonych warunków zrealizowane zostaną ww. przesłanki;
- zakaz – jeżeli w wyniku koncentracji konkurencja na rynku zostałaby istotnie ograniczona.

Prezes Urzędu może nałożyć karę pieniężną do 10 proc. przychodu osiągniętego w roku poprzedzającym wydanie decyzji, jeżeli przedsiębiorca, choćby nieumyślnie, dokona koncentracji bez uzyskania jego uprzedniej zgody.

Decyzje wyrażające zgodę wygasają, jeżeli transakcja nie zostanie zrealizowana w terminie dwóch lat od jej wydania. Możliwe jest przedłużenie zgody na kolejny rok, jeżeli nie będzie to powodowało negatywnych skutków dla konkurencji.

W zakresie kontroli koncentracji w 2009 roku prowadzono **144** sprawy, zakończono zaś **123** z nich, wydając następujące rozstrzygnięcia:

	Liczba
Sprawy z zakresu kontroli koncentracji prowadzone przez UOKiK w 2009 roku ogółem	144
w tym: – zakończone w 2009 roku	123
Rodzaje rozstrzygnięć dotyczących kontroli koncentracji wydanych w 2009 roku:	
a. zgoda na dokonanie koncentracji ogółem	97
w tym: – zgoda na dokonanie koncentracji, w wyniku której konkurencja na rynku zostanie istotnie ograniczona – odstąpienie od zakazu koncentracji (art. 20 ust. 2)	0
b. zgoda warunkowa na dokonanie koncentracji	1
c. zakaz dokonania koncentracji	3
d. umorzenie postępowania antymonopolowego w sprawach koncentracji	3
e. zwrot zgłoszenia zamiaru koncentracji	10
f. decyzje nakładające karę za niezgłoszenie zamiaru koncentracji	2
g. inne rozstrzygnięcia	7

Rozpatrywane sprawy dotyczyły następujących branż:

Branża	Liczba
handel	33
przemysł spożywczy	18
pośrednictwo finansowe	12
działalność usługowa	11
przemysł paliwowy, gazowniczy i energetyczny	10
przemysł chemiczny i kosmetyczny	7
transport	6
hutnictwo i przemysł stalowy	6
działalność ubezpieczeniowa, bankowa oraz sektor IT	5
media (prasa, TV kablowa)	5
działalność deweloperska i usługi zarządzania nieruchomościami	4
telekomunikacja	4
produkcja materiałów budowlanych	4
przemysł wydobywczy (piasek, wapień, cement)	3
produkcja, naprawa oraz konserwacja maszyn i urządzeń	3
pozostała działalność związana z prowadzeniem działalności gospodarczej	3
gospodarowanie odpadami	2
przemysł stoczniowy	2
przemysł obronny	1
przemysł tytoniowy	1
przemysł farmaceutyczny	1
działalność wydawnicza i poligraficzna	1
przemysł motoryzacyjny	1
przemysł lotniczy	1

Wybrane decyzje Prezesa UOKiK dotyczące koncentracji przedsiębiorców wydane w 2009 roku:

Zgoda na przejęcie kontroli przez Pfeifer & Langen Polska nad British Sugar Overseas Polska – decyzja z 16 listopada 2009 roku (nr DKK-80/2009)

Przejmujący należy do grupy kapitałowej Pfeifer & Langen, prowadzącej działalność na rynkach europejskich głównie w zakresie produkcji i dystrybucji cukru oraz jego asortymentu. W Polsce produkuje, sprzedaje i importuje cukier z buraków cukrowych pod marką Diamant. Przejmowana spółka należała do grupy kapitałowej Associated British Food Group i prowadziła działalność w zakresie produkcji i sprzedaży między innymi cukru pod marką Srebrna Łyzeczka, paszy dla zwierząt oraz produktów ubocznych powstających w procesie produkcji cukru.

Po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego Prezes Urzędu uznał, że koncentracja nie przyczyni się do istotnego ograniczenia konkurencji, w szczególności przez powstanie lub umocnienie pozycji dominującej na rynku. Wydała więc zgodę na transakcję polegającą na nabyciu przez Pfeifer & Langen Polska 100 proc. udziałów w kapitale zakładowym British Sugar Overseas Polska.

Zgoda warunkowa polegająca na przejęciu przez Agros Nova spółki Kotlin – decyzja z 25 lutego 2009 roku (nr DKK-9/2009)

Przejmujący jest producentem soków, napojów, dżemów, sosów, zup, dań gotowych oraz keczupów takich marek jak Fortuna, Dr Witt, Pysio, Garden czy Łowicz. Natomiast przejmowany Kotlin prowadził działalność w zakresie produkcji i sprzedaży przetworów owocowo-warzywnych, w szczególności keczupów, koncentratów pomidorowych, przetworów warzywnych oraz dżemów. Spółka była również właścicielem marek Sorella i Giuseppe.

Produkty Agros Nova i Kotlin należą do najczęściej kupowanych w Polsce. Analiza skutków planowanej koncentracji wykazała, że w wyniku jej realizacji dojdzie do istotnego ograniczenia konkurencji na krajowym rynku sprzedaży dżemów.

Wobec powyższego, wydając zgodę na dokonanie transakcji, Prezes UOKiK uzależnił ją od spełnienia przez przedsiębiorcę określonych warunków. Pierwszym z nich była sprzedaż do 31 sierpnia 2010 roku linii do produkcji dżemów będących własnością spółki Kotlin oraz prawa do znaków towarowych Sorella. Wyzbycie się aktywów mogło nastąpić wyłącznie na rzecz niezależnego inwestora, nienależącego do grupy kapitałowej Agros Nova, zaakceptowanego przez Prezesa UOKiK.

Do czasu spełnienia powyższych warunków przejmujący został zobowiązany do utrzymania sprzedaży dżemów Sorella na terytorium Polski na poziomie co najmniej 70 proc. średniej sprzedaży marki oraz utrzymania średnich wydatków na promocję i reklamę tych produktów z 2007 i 2008 roku. Ponadto w ciągu trzech lat od wspomnianej transakcji przedsiębiorca musi zaprzestać sprzedaży dżemów marki Kotlin. Agros Nova została zobligowana do szczegółowego informowania UOKiK o realizacji warunków.

Zakaz koncentracji na rynku spożywczym – decyzja z 8 października 2009 roku (nr DKK-68/2009)

Decyzja dotyczyła przejścia przez Rieber Foods Polska kontroli nad działalnością FoodCare związanej z produkcją wyrobów marki Gellwe. Przedsiębiorcy działają w branży spożywczej. Pierwszy z nich wchodzi w skład

norweskiej grupy kapitałowej Rieber&Son i prowadzi w Polsce działalność pod marką Delecta. Z kolei do FoodCare należą marki Gellwe, Tiger oraz Fitella.

Analizując zgłoszoną koncentrację, Prezes UOKiK uznał, że wydanie zgody doprowadziłoby do istotnego ograniczenia konkurencji na krajowych rynkach wybranych produktów spożywczych. W wyniku przejścia FoodCare, Rieber uzyskałby na nich pozycję dominującą.

Wydając decyzję zakazującą koncentracji, Prezes Urzędu wziął także pod uwagę istniejące bariery ograniczające wejście na ten rynek. Wysokie koszty z tym związane oraz przywiązanie konsumentów do marki w znaczący sposób ograniczają pojawienie się ewentualnych konkurentów.

3.4. Orzecznictwo sądowe w sprawach antymonopolowych

Odwolania od decyzji Prezesa UOKiK oraz zażalenia na jego postanowienia przedsiębiorcy mogą składać do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów⁶. Od wyroku SOKiK przysługuje apelacja do Sądu Apelacyjnego w Warszawie. Następnie możliwa jest skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego.

Statystyka wyroków w sprawach antymonopolowych jest następująca:

	SOKiK	Sąd Apelacyjny	Sąd Najwyższy
Liczba wyroków wydanych w sprawach antymonopolowych w 2009 roku ogółem w tym dotyczące:	40	35	14
– dotyczące porozumień wertykalnych	7	5	0
– dotyczące porozumień horyzontalnych	2	6	3
– dotyczące nadużywania pozycji dominującej	29	24	11
– dotyczące kontroli koncentracji przedsiębiorców	2	0	0

Sentencje wyroków SOKiK w sprawach antymonopolowych	Liczba
Uchylenie decyzji Prezesa UOKiK	3
Zmiana decyzji Prezesa UOKiK	6
Oddalenie odwołania przedsiębiorcy	31

Wybrane wyroki w sprawach antymonopolowych w 2009 roku:

Wyrok Sądu Apelacyjnego z 29 stycznia 2009 roku w sprawie z odwołania spółki Telekomunikacja Polska przeciwko Prezesowi UOKiK (sygn. akt VI ACa 1202/08)

W 2006 roku Prezes UOKiK uznał, że praktyka Telekomunikacji Polskiej polegająca na uzależnieniu zawarcia umowy o świadczenie usługi szerokopasmowego dostępu do Internetu (Neostrada TP) od korzystania z usługi telefonicznej świadczonej przez tego samego przedsiębiorcę w oparciu o analogową linię telefoniczną stanowi ograniczenie konkurencji, i nakazał jej zaniechanie. Za praktykę antykonkurencyjną uznał także utrudnianie konsumentom korzystania z usług telekomunikacyjnych świadczonych przez innych operatorów poprzez oferowanie wyłącznie takich planów telefonicznych, w których cenę w kalkulowana jest opłata za połączenia telefoniczne, oraz stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 1 marca 2006 roku. Prezes UOKiK nałożył na spółkę karę w wysokości 11 mln zł.

⁶ Od decyzji w sprawie ogólnego bezpieczeństwa produktów przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, a następnie skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie.

Sąd Apelacyjny oddalił w całości apelację Telekomunikacji Polskiej od wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. W lutym 2008 roku SOKiK oddalił odwołanie spółki od decyzji Prezesa UOKiK.

Wyrok Sądu Najwyższego z 19 maja 2009 roku w sprawie z odwołania Izby Architektów w Warszawie przeciwko Prezesowi UOKiK (sygn. akt III SK 1/09)

W decyzji z 2006 roku Prezes UOKiK uznał za niedozwolone zawarcie przez Izbę Architektów w Warszawie porozumienia polegającego na umieszczeniu w Zasadach Etyki Zawodu Architekta zakazu uczestnictwa jej członków w przetargach, w których jedynym kryterium oceny prac jest cena. Prezes UOKiK stwierdził zaniechanie stosowania tej praktyki z dniem 18 grudnia 2005 roku i nałożył na Izbę karę pieniężną w wysokości 215 tys. zł.

Sąd Najwyższy oddalił skargę kasacyjną Izby Architektów. Wcześniej wyrokiem z 18 września 2007 roku SOKiK oddalił odwołanie Izby. Sąd drugiej instancji, rozpatrując apelację Izby, uznał ją za uzasadnioną jedynie w odniesieniu do wysokości nałożonej kary i wyrokiem z 10 lipca 2008 roku obniżył ją do 50 tys. zł.

3.5. Stosowanie przez Prezesa UOKiK unijnego prawa konkurencji

Zakaz praktyk ograniczających konkurencję zawarty jest w przepisach Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Ponadto podstawy unijnego prawa konkurencji tworzą:

- Rozporządzenie Rady (WE) nr 1/2003 z 16 grudnia 2002 roku w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. 81 i 82 Traktatu

oraz

- Rozporządzenie Rady (WE) nr 139/2004 z 20 stycznia 2004 roku w sprawie kontroli koncentracji przedsiębiorstw.

Regulacje unijne nakładają na urzędy i sądy państw członkowskich obowiązek bezpośredniego stosowania Traktatu równoległe z przepisami krajowego prawa konkurencji, w przypadku gdy określona praktyka przedsiębiorcy może mieć wpływ na handel między państwami członkowskimi UE. Także Komisja Europejska bada przypadki potencjalnych naruszeń art. 101 lub 102 TFUE, a w sytuacji stwierdzenia naruszenia może nakazać zaprzestania praktyki niezgodnej z prawem i nałożyć kary finansowe.

Unijne przepisy regulują również funkcjonowanie Europejskiej Sieci Konkurencji (*European Competition Network* – ECN), w której skład wchodzi urzędy antymonopolowe państw członkowskich oraz Komisja Europejska.

Współpraca w ramach ECN przewiduje, że krajowe organy ochrony konkurencji świadczyć będą wzajemną pomoc polegającą między innymi na wymianie informacji, wykrywaniu i śledzeniu naruszeń wewnątrz Unii (także o charakterze transgranicznym) oraz podejmowaniu działań w celu ich wyeliminowania. Urzędy antymonopolowe państw członkowskich są zobowiązane przed lub tuż po podjęciu pierwszych formalnych kroków na podstawie art. 101 lub 102 TFUE niezwłocznie poinformować o tym Komisję Europejską i fakultatywnie swoich odpowiedników. Przed wydaniem takiej decyzji krajowy organ antymonopolowy musi przesłać KE jej projekt. Komisja jest natomiast zobowiązana przesłać urzędом państw członkowskich kopie najważniejszych dokumentów dotyczących stosowania przepisów Traktatu, a na ich wniosek również materiały niezbędne dla rozstrzygnięcia sprawy.

Rozporządzenie nr 139/2004 ustanawia natomiast zasadę, zgodnie z którą największe koncentracje mające wpływ na stan konkurencji na rynku Unii Europejskiej nie są objęte kontrolą państw członkowskich, tylko Komisji Europejskiej. Co do zasady, jeśli łączny światowy obrót przedsiębiorców przekracza 5 mld euro i każdy z co najmniej dwóch uczestników transakcji osiąga na terytorium UE obrót przekraczający 250 mln euro, koncentracja ma wymiar unijny.

Z tego względu przedsiębiorcy, którzy zamierzają dokonać koncentracji, muszą przede wszystkim ocenić, czy podlega ona rozpatrzeniu przez Komisję. Jeśli natomiast określone w rozporządzeniu progi zgłoszeniowe nie są spełnione, wówczas należy zbadać, czy koncentracja podlega zgłoszeniu Prezesowi UOKiK.

W określonych sytuacjach Rozporządzenie dopuszcza przekazanie przez Komisję sprawy o wymiarze unijnym do rozpatrzenia przez organ krajowy lub jej przejście od instytucji narodowej.

W trakcie postępowania w sprawach koncentracji Komisja może przeprowadzić kontrolę u przedsiębiorcy lub zlecić ją organom państwa członkowskiego.

W 2009 roku Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów prowadził **7** postępowań, stosując równolegle przepisy zarówno prawa krajowego, jak i unijnego. Wśród tych postępowań **4** dotyczyły niedozwolonych porozumień, a **3** nadużywania pozycji dominującej.

4 Badania i analizy rynku

Badania stanu konkurencji na polskim rynku realizują dwa podstawowe cele: gromadzenie materiału dowodowego w ramach prowadzonych postępowań oraz analizę procesów konsolidacyjnych pod kątem występowania ewentualnych naruszeń lub groźby ich zaistnienia.

Te drugie pozwalają poznać stopień koncentracji rynku oraz pozycję poszczególnych przedsiębiorstw, a ponadto zidentyfikować czynniki kształtujące konkurencję w badanym sektorze, jak również zachowania kluczowych podmiotów gospodarczych.

W 2009 roku centrala oraz delegatury UOKiK prowadziły łącznie **48** badań, z czego **34** dotyczyły rynku krajowego, a **14** – rynków lokalnych.

Wybrane badania rynku przeprowadzone przez UOKiK w 2009 roku:

Badanie rynku kredytów konsumenckich

Badanie zostało przeprowadzone na potrzeby trwających w Departamencie Polityki Konsumenckiej UOKiK prac nad założeniami do nowej ustawy o kredycie konsumenckim. Miało ono na celu obliczenie reprezentatywnej średniej wysokości kredytu konsumenckiego udzielanego przez instytucje finansowe w Polsce. Badaniem ankietowym zostało objętych 107 podmiotów: banki, instytucje kredytowe oraz spółdzielcze kasy

oszczędnościowo-kredytowe, które odpowiadały na pytania dotyczące wartości, ilości i średniego okresu kredytów udzielonych w latach 2007-2008.

Zebrane informacje pozwoliły na wyliczenie wartości średniego rynkowego kredytu konsumenckiego, a także określenie dla celów porównawczych przybliżonego poziomu kredytu konsumenckiego spłacanego w okresie 12 miesięcy.

Badanie rynku produkcji i dystrybucji drzwi

Celem badania było ustalenie pozycji rynkowej największych przedsiębiorców działających na krajowym rynku produkcji i dystrybucji drzwi zewnętrznych i wewnętrznych, ustalenie poziomu intensywności konkurencji oraz zdefiniowanie ewentualnych problemów w zakresie konkurencji. Zbadano też sposób dystrybucji drzwi oraz umowy dystrybucyjne pomiędzy producentami a ich dystrybutorami.

W badaniu ustalono, że rynek krajowy produkcji i sprzedaży drzwi jest rynkiem nieskoncentrowanym. Działa na nim wielu przedsiębiorców zarówno o zasięgu lokalnym, jak i krajowym. Nie wykazano, aby na rynku tym istniały znaczne problemy w zakresie ochrony konkurencji. UOKiK stwierdził jednak, że w wybranych przypadkach może zachodzić możliwość naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Z analizy treści niektórych umów handlowych wynikało bowiem, że producenci najprawdopodobniej ustalali ze swoimi odbiorcami ceny odsprzedaży produkowanych przez nich wyrobów, co może świadczyć o zawarciu przez nich porozumienia ograniczającego konkurencję. Urząd rozważał podjęcie stosownych działań w tej sprawie.

5 Pomoc publiczna

Od 1 maja 2004 roku Polska zobowiązana jest stosować przepisy unijne dotyczące pomocy publicznej. Co do zasady wsparcie państwa, które może zakłócić konkurencję na rynku Unii Europejskiej, jest zakazane. Wyjątek stanowi pomoc, na której udzielenie zgodę wyda Komisja Europejska. Pomoc taka może mieć formę na przykład dotacji na inwestycje, gwarancji kredytowej lub odroczenia płatności podatku.

Ze względu na konieczność zagwarantowania równych zasad konkurencji w Unii przepisy unijne ustanawiają ogólny obowiązek zgłoszenia Komisji Europejskiej wszelkich planów udzielenia lub zmiany pomocy publicznej. Wyjątkiem jest jedynie pomoc w ramach tzw. wyłączeń grupowych, czyli udzielana na

podstawie szczegółowych przepisów uznających pewne kategorie wsparcia za zgodne ze wspólnym rynkiem (na przykład pomoc dla małych i średnich przedsiębiorstw, na badania i rozwój czy wzrost zatrudnienia). Wymogiem notyfikacji nie jest także objęta pomoc *de minimis*, czyli nieprzekraczająca 200 tys. euro brutto w ciągu trzech lat kalendarzowych (w przypadku sektora transportu drogowego – 100 tys. euro).

Nowym rodzajem postępowania w sprawach dotyczących pomocy publicznej jest prenotyfikacja przewidziana w Zawiadomieniu Komisji Europejskiej z 29 kwietnia 2009 roku *Kodeks najlepszych praktyk dotyczących przebiegu postępowania w zakresie kontroli pomocy państwa*⁷. Postępowanie takie nie powinno trwać dłużej niż dwa miesiące. W tym czasie Komisja oraz państwa członkowskie mają możliwość nieformalnego i poufnego przedyskutowania prawnych i ekonomicznych aspektów dotyczących projektu przyznania pomocy. To z kolei ma wpłynąć na wyższą jakość notyfikacji i ich lepsze przygotowanie. Prenotyfikacja nie jest niezbędnym etapem, niemniej jest zalecana w celu ułatwienia i przyspieszenia procesu rozpatrywania środków zgłaszanych Komisji, zwłaszcza w bardziej skomplikowanych sprawach. Od powodzenia postępowania prenotyfikacyjnego KE uzależnia możliwość podjęcia decyzji w ciągu dwóch miesięcy od daty notyfikacji, bez konieczności wszczynania formalnej procedury dochodzenia.

Prezes UOKiK monitoruje wsparcie udzielane przedsiębiorcom, opiniuje projekty programów pomocowych oraz pomocy indywidualnej, zanim zostaną one formalnie notyfikowane Komisji Europejskiej, a także ocenia ich zgodność z prawem unijnym. Opinia Prezesa Urzędu nie jest wiążąca.

W 2009 roku Urząd wydał **44** opinie na temat programów pomocowych, dotyczących między innymi wsparcia dla instytucji finansowych i przedsiębiorstw, które ucierpiały na skutek kryzysu finansowego i gospodarczego, wsparcia udzielanego w ramach programów operacyjnych finansowanych z funduszy strukturalnych, np. dla inwestycji o dużym znaczeniu dla gospodarki w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka. W 2009 roku UOKiK wydał także **15** opinii w sprawie pomocy indywidualnej, dotyczących między innymi inwestycji infrastrukturalnych w sektorze gazu ziemnego, rewaloryzacji i modernizacji zabytkowych obiektów.

Do UOKiK wpłynęło ponadto **466** wniosków o wydanie interpretacji oraz **1134** projekty dokumentów rządowych (aktów normatywnych, strategii, programów, informacji, raportów) do przeanalizowania pod kątem potencjalnego wystąpienia pomocy publicznej.

Za pośrednictwem Urzędu w 2009 roku notyfikowano Komisji Europejskiej **25** projektów, z czego **16** dotyczyło przypadków pomocy indywidualnej, a **9** – programów pomocowych. W stosunku do **39** projektów KE wydała decyzję pozytywną, **5** zostało wycofanych, zaś kolejne **42** są analizowane w ramach tzw. procedury badania wstępnego. W stosunku do **9** prowadzone były formalne postępowania wyjaśniające.

Procedurę notyfikacyjną szczegółowo określa Rozporządzenie Rady (WE) nr 659/1999 z 22 marca 1999 roku w sprawie szczegółowych zasad stosowania przepisów Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską. Na szczeblu krajowym obowiązuje ustawa z 30 kwietnia 2004 roku o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej oraz wydane do niej rozporządzenia. Określają one główne obowiązki sprawozdawcze podmiotów udzielających wsparcia i jego beneficjentów, a także informacje niezbędne do wydania opinii o planowanej pomocy oraz dokonania notyfikacji KE.

⁷ Kodeks jest stosowany od 1 września 2009 roku. Jest on aktem prawnym z dziedziny tzw. *soft law*, nie ma więc bezpośredniej skuteczności ani nie wiąże państw członkowskich, może jednak stanowić wskazówkę dla państwa członkowskiego odnośnie toku rozumowania bądź stanowiska Komisji Europejskiej w danym obszarze.

Usprawnianie działania systemu monitorowania pomocy publicznej na szczeblu krajowym – kolejne etapy wdrażania systemu SHRIMP

Z dniem 8 maja 2009 roku weszło w życie rozporządzenie w sprawie przekazywania sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej i informacji o nieudzieleniu takiej pomocy z wykorzystaniem aplikacji SHRIMP. Jego celem było wdrożenie systemu w odniesieniu do kolejnych gmin, powiatów oraz samorządów województw z pięciu województw: dolnośląskiego, kujawsko-pomorskiego, podkarpackiego, podlaskiego i pomorskiego (do tej pory były to tylko jednostki z województwa mazowieckiego). Wszystkie zostały zobowiązane do przekazywania sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej za pomocą aplikacji SHRIMP. W roku 2010 będą kontynuowane prace nad rozszerzeniem systemu na kolejne regiony.

Wykonanie decyzji KE – zwrot pomocy przez stocznie

W 2009 roku jedną z najistotniejszych spraw z zakresu pomocy publicznej prowadzonych przez UOKiK była koordynacja działań mających na celu wykonanie dwóch decyzji Komisji Europejskiej, nakazujących Polsce odzyskanie pomocy udzielonej Stoczni Gdynia i Stoczni Szczecińskiej Nowa. Skala całego przedsięwzięcia oraz kwota pomocy do zwrotu (łącznie ponad 1,5 mld zł) były bezprecedensowe, jeśli chodzi o doświadczenia Polski. Potwierdza to również fakt, że w przeciwieństwie do wcześniejszych decyzji dotyczących zwrotu pomocy (Huta Częstochowa oraz Grupa Technologie Buczek), w celu prawidłowego wykonania najnowszych decyzji KE została uchwalona specjalna ustawa (ustawa z 19 grudnia 2008 roku o postępowaniu kompensacyjnym w podmiotach o szczególnym znaczeniu dla polskiego przemysłu stoczniowego). W proces wykonywania tych decyzji zaangażowany był cały szereg instytucji, poczynając od organów, które udzieliły stoczniom pomocy i miały obowiązek ją odzyskać, przez specjalnie powołanego Zarządcę kompensacji (uczestniczącego w wykonywaniu tych decyzji przed polskimi sądami), a także UOKiK, który pośredniczył w kontaktach pomiędzy KE a Polską we wszystkich kwestiach związanych z wykonaniem decyzji. Urząd przekazywał Komisji informacje między innymi o wielkości, formie i terminach udzielonej pomocy.

Ponadto w roku 2009 przygotowany został *Raport o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 2008 roku*. Dokument został przyjęty przez Radę Ministrów 14 grudnia 2009 roku, a następnie przedstawiony Sejmowi RP. Przekazano go także Komisji Europejskiej.

ochrona zbiorowych interesów konsumentów

UOKiK jest odpowiedzialny za eliminowanie przypadków naruszeń zbiorowych interesów konsumentów. W sprawach indywidualnych bezpłatną pomoc prawną świadczą miejscy lub powiatowi rzecznicy konsumentów, a także finansowane głównie z budżetu państwa organizacje pozarządowe (Federacja Konsumentów, Stowarzyszenie Konsumentów Polskich). Konsumentom mogą również korzystać z polubownych sądów konsumenckich działających przy wojewódzkich inspektoratach Inspekcji Handlowej. W sporach transgranicznych pomoc świadczy Europejskie Centrum Konsumenckie, powstałe na mocy porozumienia UOKiK z Komisją Europejską.

6.1. Informacje ogólne

Przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się bezprawne działanie przedsiębiorcy godzące w interesy nieograniczonej liczby osób, co oznacza, że potencjalnie każdy może zostać przez takie działanie poszkodowany. Zbiorowych interesów konsumentów nie będzie zatem naruszać błędne naliczenie rozmów na rachunku telefonicznym konkretnego abonenta. Bezprawną praktyką będzie natomiast taka organizacja systemu obsługi klienta, która faktycznie uniemożliwia reklamowanie kwestionowanego rachunku.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów wymienia trzy przykłady praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów:

- stosowanie we wzorcach umów postanowień, które zostały wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych,
- udzielanie konsumentom nierzetelnej, nieprawdziwej lub niepełnej informacji,
- nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji.

Po przeprowadzeniu postępowania Prezes UOKiK może wydać decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów oraz nałożyć na przedsiębiorcę karę pieniężną w wysokości do 10 proc. przychodu osiągniętego w roku poprzedzającym wydanie decyzji.

2 marca 2009 roku UOKiK opublikował *Wyjaśnienia w sprawie ustalania wysokości kar pieniężnych za stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów*. Dokument ten ma na celu zwiększenie transparentności zasad ustalania sankcji. Pozwala to przedsiębiorcom na samodzielne, wstępne oszacowanie wysokości kary, którą mogłoby być zagrożone działanie na szkodę konsumentów. Zgodnie z treścią dokumentu, wysokość sankcji zależy między innymi od tego, na jakim etapie zawierania umowy doszło do naruszenia prawa.

6.2. Praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów

Postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wszczynane są wyłącznie z urzędu. Jednak podobnie jak w przypadku praktyk antykonkurencyjnych, do UOKiK można zgłosić na piśmie zawiadomienie, które może stanowić podstawę do interwencji. W 2009 roku do Urzędu wpłynęło **316** takich zawiadomień. W **115** przypadkach informacje zawarte w zawiadomieniach przyczyniły się do wszczęcia postępowania wyjaśniającego, a w **29** – postępowania w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.

Statystyka postępowań prowadzonych w 2009 roku przedstawia się następująco:

	Liczba
Postępowania w sprawach praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów	309
w tym: – zakończone w 2009 roku	222
Postępowania wyjaśniające	548
w tym: – zakończone w 2009 roku	396

Wśród decyzji wydanych w 2009 roku znalazły się:

	Liczba
Decyzje o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazujące jej zaniechanie	76
Decyzje o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzające jej zaniechanie	77
Inne decyzje	55
Postępowania umorzone ogółem, w tym:	14
– z powodu niestwierdzenia stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów	7
– z innych powodów	7

Wybrane decyzje Prezesa UOKiK dotyczące praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wydane w 2009 roku:

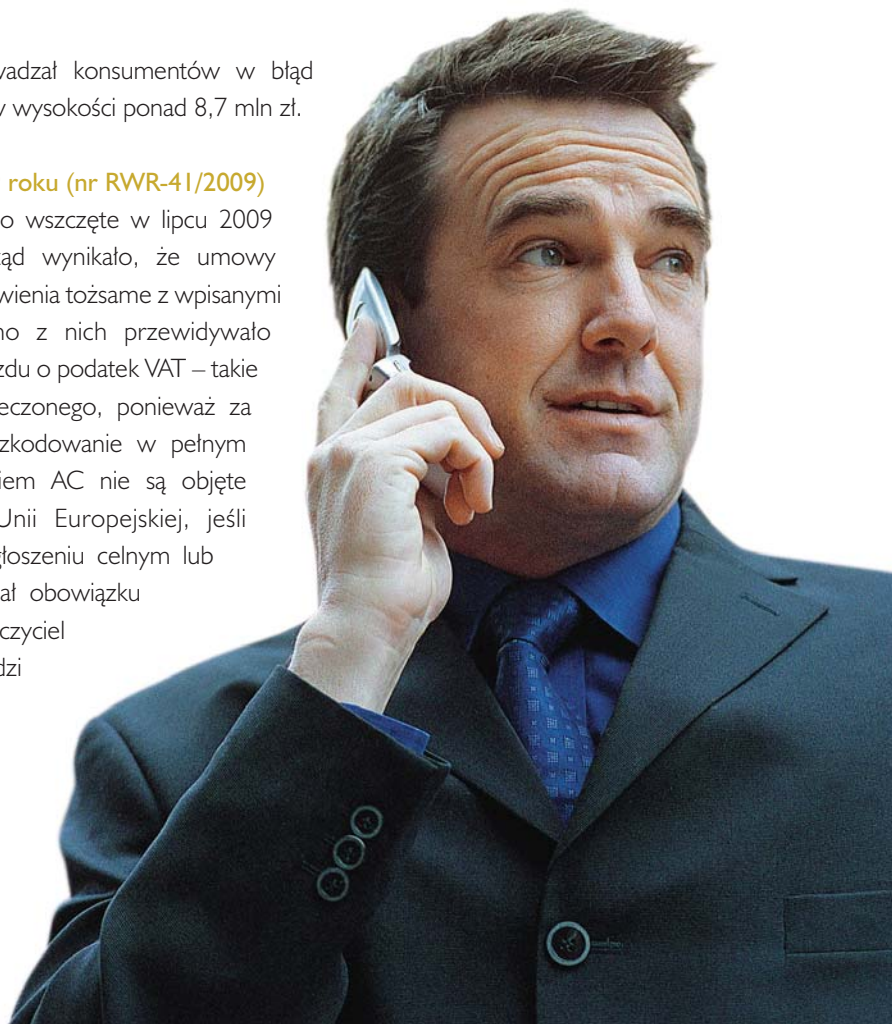
Reklama wprowadzająca w błąd – decyzja z 31 grudnia 2009 roku (nr DDK-12/2009)

W listopadzie 2008 roku UOKiK wszczął postępowanie przeciwko spółce Polska Telefonii Cyfrowa (PTC), operatorowi sieci Era. „Najszybszy Internet w komórce. Bez limitu. Za 5 zł” – w ten sposób przedsiębiorca zachęcał konsumentów do skorzystania z nowej usługi. Sugerując się takim przekazem, słabsi uczestnicy rynku mogli nabrać przekonania, że będą mogli korzystać z Internetu w sposób nielimitowany, po bardzo niskiej cenie. Spółka nie zaznaczyła jednak, że regulamin usługi przewidywał miesięczny limit transmisji danych (do 50 MB w każdym cyklu rozliczeniowym), a promocyjny abonament obowiązywał tylko przez trzy pierwsze cykle rozliczeniowe.

Prezes Urzędu uznał, że operator wprowadzał konsumentów w błąd reklamą swoich usług, i nałożył na PTC karę w wysokości ponad 8,7 mln zł.

Ubezpieczenia – decyzja z 30 grudnia 2009 roku (nr RWR-41/2009)

Postępowanie przeciwko spółce PZU zostało wszczęte w lipcu 2009 roku. Z informacji uzyskanych przez Urząd wynikało, że umowy o ubezpieczenie autocasco zawierały postanowienia tożsame z wpisanymi do rejestru klauzul niedozwolonych. Jedno z nich przewidywało pomniejszenie zwrotu kosztów naprawy pojazdu o podatek VAT – takie postanowienie jest niekorzystne dla ubezpieczonego, ponieważ za poniesioną szkodę powinien otrzymać odszkodowanie w pełnym zakresie. Kolejne mówiło, że ubezpieczeniem AC nie są objęte pojazdy wprowadzone na teren celny Unii Europejskiej, jeśli konsument podał nieprawdziwe dane w zgłoszeniu celnym lub innym dokumencie. Urząd nie kwestionował obowiązku podania prawdziwych danych, jednak ubezpieczyciel nie sprecyzował, o jakie dokładnie dane chodzi ani co rozumie pod pojęciem „inne dokumenty”, i tym samym przyznał sobie zbyt dużą dowolność w decydowaniu o niewypłaceniu odszkodowania.

W umowach znalazło się również postanowienie, na mocy którego składka podlegająca zwrotowi ustalana była proporcjonalnie do niewykorzystanego okresu ochrony ubezpieczeniowej oraz niewykorzystanej sumy ubezpieczenia. Tymczasem według kodeksu cywilnego składka powinna być oddana proporcjonalnie do niewykorzystanego okresu zawartej umowy.

Prezes UOKiK nałożył na spółkę karę finansową w wysokości ponad 14,7 mln zł.

6.3. Orzecznictwo sądowe w sprawach dotyczących naruszenia zbiorowych interesów konsumentów

W 2009 roku Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydał **45** wyroków dotyczących odwołań od decyzji Prezesa UOKiK w sprawach naruszenia zbiorowych interesów konsumentów. Sąd Apelacyjny wydał **17** takich wyroków, a Sąd Najwyższy – **2**. W **37** przypadkach SOKiK odwołania oddalił, zaś w **8** przypadkach zmienił rozstrzygnięcie.

	SOKiK	Sąd Apelacyjny	Sąd Najwyższy
Liczba wyroków wydanych w 2009 roku w sprawach naruszenia zbiorowych interesów konsumentów	45	17	2

Sentencje wyroków SOKiK	Liczba
Uchylenie decyzji Prezesa UOKiK	0
Zmiana decyzji Prezesa UOKiK	8
Oddalenie odwołania przedsiębiorcy	37

Wyrok SOKiK z 24 listopada 2009 roku w sprawie z odwołania LUKAS Banku przeciwko Prezesowi UOKiK (sygn. akt XVII Ama 75/08)

Decyzją z 2008 roku Prezes UOKiK uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów postępowanie LUKAS Banku polegające na bezprawnym wprowadzaniu opłat za wpłatę gotówki w bilonie powyżej 50 sztuk na konto w LUKAS Banku bądź na rachunek w innym banku. Prezes UOKiK nałożył na przedsiębiorcę karę w wysokości ponad 213 tys. zł.

Bank zaskarżył tę decyzję do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, który oddalił odwołanie. SOKiK poparł rozważania Prezesa UOKiK odnośnie dobrego obyczaju zakazującego różnicowania wysokości opłat w zależności od rodzaju użytego pieniądza. Ponadto sąd uznał, że wymierzona kara mieści się w dolnej granicy kar przewidzianych przez ustawę, dlatego też wobec wskazanych przez Urząd okoliczności obciążających i łagodzących nie może być uznana za nadmierną czy rażąco wysoką.

6.4. Niedozwolone postanowienia umowne

Niedozwolone postanowienie umowne (klauzula abuzywna) to takie, które nie zostało uzgodnione z konsumentem indywidualnie, a które kształtuje jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Co do zasady, nie jest ono dla konsumenta wiążące. Wyjątek stanowią postanowienia określające główne świadczenia stron, w tym cenę, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Kodeks cywilny zawiera listę 23 przykładowych niedozwolonych postanowień (art. 385³). Najczęściej występujące klauzule abuzywne w analizowanych przez UOKiK wzorcach umownych to:

- wyłączające lub istotnie ograniczające odpowiedzialność przedsiębiorcy względem konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania,
- takie, z którymi konsument nie miał możliwości zapoznać się przed zawarciem umowy,
- zezwalające przedsiębiorcy na przeniesienie praw i przekazanie obowiązków wynikających z umowy bez zgody konsumenta,
- uprawniające przedsiębiorcę do jednostronnej zmiany umowy bez ważnej przyczyny,
- uprawniające przedsiębiorcę do określania lub podwyższania ceny lub wynagrodzenia po zawarciu umowy bez przyznania konsumentowi prawa do odstąpienia od niej,
- uprawniające przedsiębiorcę do dokonywania wiążącej interpretacji umowy.

O uznaniu danego postanowienia za niedozwolone decyduje Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Powództwo w takiej sprawie może wytoczyć każdy, komu oferowana jest umowa zawierająca kwestionowaną klauzulę, a także organizacje konsumenckie, rzecznik konsumentów oraz Prezes UOKiK. Klauzule uznane prawomocnym wyrokiem sądu za abuzywne są wpisywane do rejestru dostępnego na stronie internetowej UOKiK. Stosowanie ich jest zabronione i może zostać uznane przez Prezesa Urzędu za naruszenie zbiorowych interesów konsumentów, zagrożone karą finansową w wysokości do 10 proc. przychodu przedsiębiorcy osiągniętego w roku poprzedzającym wydanie decyzji.

Statystyka spraw związanych z realizacją przepisów o niedozwolonych postanowieniach umownych

Urząd przez cały rok prowadzi kontrole wzorców umów stosowanych przez przedsiębiorców w transakcjach z konsumentami. W ten sposób identyfikuje postanowienia budzące wątpliwości co do ich zgodności z kodeksem cywilnym. Następnie wzywa przedsiębiorców do dobrowolnej zmiany postępowania, a w przypadku odmowy – kieruje pozwy do SOKiK.

W 2009 roku wystosowano **243** wezwania do zmiany zakwestionowanych postanowień umownych. W **178** przypadkach przedsiębiorcy dobrowolnie się do nich zastosowali. Do SOKiK Urząd skierował **25** pozwów, w tym **6** dotyczących klauzul stosowanych przez banki w umowach kredytów hipotecznych. Do rejestru klauzul abuzywnych wpisano **272** postanowienia.

Kontrole wzorców umownych

W 2009 roku UOKiK przedstawił dwa raporty dotyczące kontroli wzorców umownych.

Firmy kurierskie

W 2009 roku Urząd przeprowadził kompleksową kontrolę umów oraz regulaminów świadczenia usług stosowanych przez 30 przedsiębiorców wybranych losowo na terenie całego kraju. U wszystkich stwierdzono nieprawidłowości. Zarzuty Urzędu dotyczyły głównie stosowania przez nich postanowień mogących naruszać przepisy oraz tożsamy ze znajdującymi się w rejestrze klauzul niedozwolonych. Była to pierwsza analiza regulaminów firm kurierskich przeprowadzona przez UOKiK.

W wyniku kontroli okazało się, że regulaminy nie zawierały jednoznacznych kryteriów stwierdzających, czy przesyłka jest traktowana jako usługa pocztowa czy przewozowa. Jest to o tyle istotne, że rozróżnienie takie pozwala określić, jakie przepisy będą podstawą dochodzenia roszczeń. Jeśli konsument wysyła korespondencję, stosuje się prawo pocztowe, zgodnie z którym to przedsiębiorca w regulaminie określa okoliczności uznania usługi za niewykonaną oraz zasady postępowania reklamacyjnego. Natomiast jeżeli przesyłka nie zawiera korespondencji, świadczona jest usługa przewozu, w przypadku której stosuje się prawo przewozowe jasno określające zasady dochodzenia roszczeń.

Urząd kwestionował również postanowienia, które utrudniają dochodzenie reklamacji, na przykład poprzez zobowiązanie konsumenta do dołączenia dodatkowych dokumentów niewymienionych w regulaminie. Firmy kurierskie zastrzegały, że brak takich dokumentów spowoduje, że reklamacja nie będzie rozpatrywana. Zdaniem Urzędu, przedsiębiorca ma prawo żądać od konsumenta tylko tych dokumentów, które są związane ze świadczoną usługą, czyli na przykład listu przewozowego, potwierdzenia zawarcia umowy. Wymaganie dodatkowych, bliżej nieokreślonych dokumentów może celowo przedłużać czas rozpatrzenia reklamacji. Regulaminy zawierały także postanowienia, które ograniczały odpowiedzialność kuriera za utratę, opóźnienie czy też niedostarczenie przesyłki, wyznaczając górną granicę odszkodowania. Zgodnie z prawem przewozowym, w przypadku opóźnienia przewoźnik ma obowiązek do zapłacenia odszkodowania do wysokości podwójnej kwoty przewoźnego, czyli opłaty za transport. A w przypadku wystąpienia szkody w przesyłce ma obowiązek zapłacenia maksymalnie jej wartości. Urząd zakwestionował także ustalanie przez firmy kurierskie terminu, po upływie którego konsument nie może dochodzić swoich roszczeń.

W wyniku kontroli Prezes UOKiK wszczął postępowania przeciw 27 przedsiębiorcom z tytułu naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.

Kredyty hipoteczne – spread

UOKiK przeprowadził w 2009 roku kontrolę 17 banków oferujących kredyty hipoteczne. Analiza dotyczyła sposobu ustalania kursów wymiany walut i objęła wzorce umów, regulaminy oraz tabele opłat i prowizji kredytów hipotecznych indeksowanych do waluty obcej (CHF, EUR, USD), potocznie nazywanych walutowymi. W przypadku takich zobowiązań finansowych faktycznie kapitał, jaki pożycza bank, wyrażony jest w polskiej walucie. Następnie instytucja finansowa przelicza kwotę kredytu ze złotych na walutę obcą, a później w niej ustala wysokość rat. Zobowiązania wobec banku spłacane są natomiast w złotych. Wszystkie powyższe przeliczenia kredytu dokonywane są na podstawie ustalonego przez instytucję finansową kursu sprzedaży i kupna obcej waluty – różnica ta, nazywana spreadem, stanowi zysk przedsiębiorcy. Z tego względu niezmiennie istotne jest, aby banki stosowały transparentną i opartą na obiektywnych kryteriach politykę w tym zakresie.

Urząd nie zakwestionował poziomu spreadów, ale brak jasnych i precyzyjnych zasad ich ustalania. Z uzyskanych przez UOKiK informacji wynikało, że większość banków informowała o kursach walutowych oraz o poziomie spreadów na swoich stronach internetowych lub w tabelach kursowych, nie wskazywała jednak zasad ich obliczania. Tylko w jednym przypadku było inaczej – bank obliczał kursy przez dodanie lub odjęcie marży od kursu średniego NBP dla danej waluty. Przedsiębiorca zastrzegł jednak możliwość zmiany sposobu obliczania marży. Konsument, który nie posiadał jasnej informacji o tym, w jaki sposób ustalane są kursy walut może ponosić dodatkowe i nieuzasadnione koszty. W toku przeprowadzonej kontroli banki częściowo zmieniły swoje praktyki.

6.5. Orzecnictwo sądowe w sprawach dotyczących stosowania niedozwolonych postanowień umownych

W 2009 roku Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydał **173** wyroki dotyczące stosowania klauzul abuzywnych, Sąd Apelacyjny – **11**, a Sąd Najwyższy – **1**.

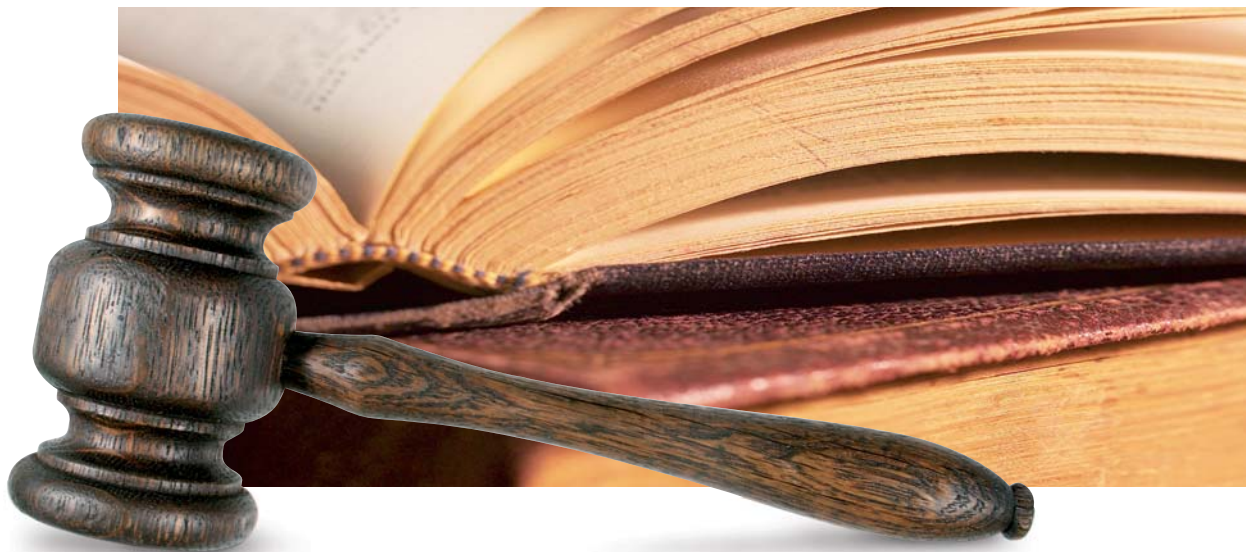
Statystyka wyroków w sprawach stosowania niedozwolonych postanowień umownych jest następująca:

	SOKiK	Sąd Apelacyjny	Sąd Najwyższy
Liczba wyroków wydanych w 2009 roku w sprawach niedozwolonych postanowień umownych	173	77	1

Wyrok SOKiK z 6 sierpnia 2009 roku w sprawie uznania za niedozwolone klauzul stosowanych przez LUKAS Bank (sygn. akt XVII AmC 624/09)

W maju 2008 roku Prezes UOKiK ogłosił wyniki kontroli wzorców umownych stosowanych przez banki udzielające kredytów hipotecznych. Efektem kontroli było między innymi skierowanie przez Prezesa Urzędu w maju 2009 roku pozwu do SOKiK o uznanie za niedozwolone postanowień stosowanych przez LUKAS Bank w umowach kredytów hipotecznych. Zakwestionowane przez Urząd klauzule dotyczyły:

- braku wskazania procedur przy ustalaniu opłat związanych z dochodzeniem wierzytelności. Jeżeli konsument spóźniał się ze spłatą kredytu, bank miał możliwość pobierania opłaty za każdorazowe upomnienie telefoniczne w wysokości 13 zł, korespondencję – 15 zł, wyjazd interwencyjny – 50 zł. Sąd potwierdził wątpliwości UOKiK, który nie kwestionował wysokości pobieranych opłat, tylko arbitralność w ich ustalaniu. Zasady i częstotliwość korzystania z tych środków powinny być jasno i precyzyjnie sformułowane, a nie ustalone dowolnie;
- braku możliwości zwrotu składki zapłaconej na ubezpieczenie niskiego wkładu własnego po ustaniu ryzyka. Wykupienie ubezpieczenia stanowi zabezpieczenie kredytu i chroni bank przed ryzykiem związanym z brakiem spłaty zobowiązania kwoty stanowiącej niski wkład. Ryzyko to ustaje wraz ze spłatą części kredytu stanowiącej tzw. niski wkład własny.

W wyroku z sierpnia 2009 roku SOKiK podzielił argumenty Prezesa Urzędu i uznał klauzule za niedozwolone. Wyrok jest prawomocny, klauzule zostały wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych.

6.6. Współpraca z organizacjami konsumenckimi

Do zadań Prezesa UOKiK należy między innymi współpraca z krajowymi i międzynarodowymi organizacjami pozarządowymi. Jest to również jeden z celów zapisanych w rządowej *Strategii polityki konsumenckiej na lata 2007-2009*, w której podkreślono potrzebę przekazania tym organizacjom wybranych zadań, między innymi z zakresu poradnictwa konsumenckiego oraz włączenia ich w proces stanowienia prawa.

Środki na realizację konkretnych projektów przekazywane są w procedurze konkursowej⁸. Łączna wysokość kwoty, która może być przeznaczona na ich realizację, jest ustalana corocznie w ustawie budżetowej. Informacje o konkursach zamieszczane są w prasie i w Biuletynie Informacji Publicznej UOKiK, a także dostępne w siedzibie Urzędu. W konkursie może wziąć udział każda organizacja pozarządowa, której statut przewiduje ochronę interesów konsumentów. Organizacje mogą również same występować z inicjatywą realizacji zadań publicznych.

W 2009 roku Prezes UOKiK przekazał organizacjom pozarządowym dotacje na realizację następujących zadań:

- prowadzenie ogólnopolskiego bezpłatnego poradnictwa i pomocy prawnej w zakresie uprawnień konsumentów oraz dochodzenia ich roszczeń (1,022 mln zł) – Federacja Konsumentów,
- realizacja przedsięwzięcia „Infolinia konsumentka” (570 tys. zł) – Stowarzyszenie Konsumentów Polskich,
- pomoc prawna przy prowadzeniu spraw przed sądami powszechnymi i polubownymi sądami konsumenckimi oraz sporządzanie pism procesowych na rzecz konsumentów (260 tys. zł) – Federacja Konsumentów,
- opracowanie, redakcja, druk i kolportaż biuletynu dla rzeczników konsumentów (75 tys. zł) – Federacja Konsumentów.

7

Ogólne bezpieczeństwo produktów

7.1. Informacje ogólne

Każdy produkt dostępny na rynku powinien być bezpieczny. Ogólny nadzór nad artykułami przeznaczonymi dla konsumentów sprawuje Prezes UOKiK. Bezpośrednie kontrole u przedsiębiorców, z urzędu lub na wniosek UOKiK, przeprowadza Inspekcja Handlowa.

Oceniając, czy konkretny artykuł nie stwarza zagrożeń dla zdrowia i życia jego użytkowników, bierze się pod uwagę:

- jego cechy – w tym skład, opakowanie, instrukcję montażu, instalacji i konserwacji,
- oddziaływanie na inne wyroby, z którymi potencjalnie i w sposób uzasadniony może być użyty,

⁸ Zasady zlecania organizacjom zadań z zakresu ochrony konsumentów i procedury przekazywania im środków finansowych określa ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

- wygląd – oznakowanie, ostrzeżenia i instrukcje dotyczące użytkowania,
- kategorie konsumentów szczególnie narażonych na niebezpieczeństwo w związku z jego używaniem (na przykład dzieci czy osoby starsze).

Prezes UOKiK na podstawie informacji otrzymanych od kontrolerów Inspekcji Handlowej lub z innych źródeł (od konsumentów, organów nadzoru innych państw) może wszcząć postępowanie administracyjne. Jeżeli w jego toku stwierdzi, że określony produkt nie jest bezpieczny, wydaje w tym zakresie decyzję i bezzwłocznie wpisuje go do specjalnego rejestru produktów niebezpiecznych dostępnego na stronie internetowej UOKiK. Na przedsiębiorcę, który wprowadzi takie artykuły na rynek, może zostać nałożona kara pieniężna w wysokości do 100 tys. zł. Prezes UOKiK może też w drodze decyzji nałożyć na producenta lub dystrybutora określone obowiązki, między innymi zakazać wprowadzania produktu na rynek lub nakazać:

- oznakowanie go symbolami ostrzegawczymi lub opatrzenie informacją o zagrożeniach, jakie może powodować,
- ostrzeżenie potencjalnych konsumentów, na przykład poprzez zamieszczenie ogłoszenia w prasie,
- wyeliminowanie zagrożenia,
- wycofanie produktu z rynku lub od konsumentów.

Wycofanie produktu od konsumentów oznacza, że przedsiębiorca musi go odkupić od użytkowników za cenę, po jakiej go nabyli, bez względu na stopień zużycia. Jeżeli nabywca posiada dowód zakupu, może wystąpić z takim żądaniem do sprzedawcy. Jeśli nie – bezpośrednio do producenta.

7.2. Postępowania w sprawie ogólnego bezpieczeństwa produktów

W 2009 roku Urząd prowadził **284** sprawy z zakresu ogólnego bezpieczeństwa produktów. Zakończono **268** z nich. W **121** przypadkach, po przeprowadzeniu postępowania, Prezes Urzędu wydał decyzje, w tym między innymi nakazujące wyeliminowanie zagrożeń stwarzanych przez produkt lub ostrzeżenie konsumentów, a także zakazujące wprowadzania produktu na rynek lub wycofanie go z rynku. Urząd nałożył na przedsiębiorców **25** kar pieniężnych. Podejmowane działania dotyczyły najczęściej konfekcji dziecięcej oraz mebli dla dorosłych i dzieci.

7.3. Dobrowolne powiadomienia od przedsiębiorców

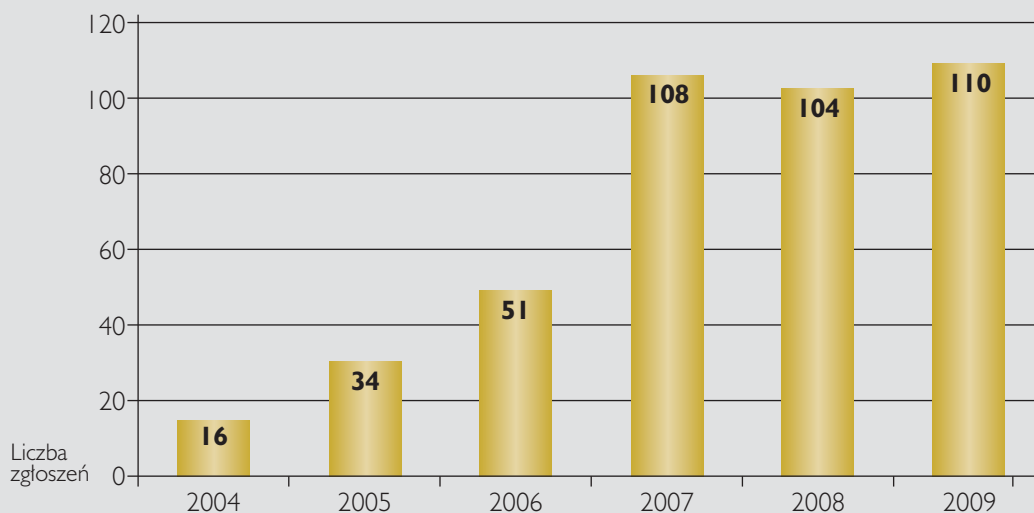
Przedsiębiorca, który stwierdzi, że jego produkt stwarza zagrożenie, powinien wycofać go z rynku, wymienić lub zwrócić konsumentom koszty jego nabycia, a także poinformować ich oraz UOKiK zarówno o wykrytych nieprawidłowościach, jak i podjętych działaniach naprawczych. Informacje przekazane przez przedsiębiorców są następnie zamieszczane na stronie internetowej UOKiK. Urząd monitoruje także przebieg akcji naprawczych.

W ciągu sześciu lat funkcjonowania ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów przedsiębiorcy złożyli **423** dobrowolne powiadomienia.

Porównanie liczby powiadomień przedsiębiorców o wprowadzonych na rynek produktach, które nie spełniały wymogów bezpieczeństwa, w latach 2004-2009

Ta tendencja świadczy o rosnącej świadomości profesjonalnych uczestników rynku co do obowiązków na nich ciążyących, a także o tym, że przywiązują oni coraz większą wagę do zaufania konsumentów i do dobrych praktyk.

Statystyki Urzędu pokazują, że najwięcej dobrowolnych powiadomień związanych było z branżą motoryzacyjną – w 2009 roku było ich **65**. Pozostałe informacje dotyczyły między innymi sprzętu sportowego, sprzętu komunikacyjnego (przenośnych komputerów, telefonów komórkowych) oraz zabawek.

7.4. System RAPEX

Podstawową funkcją systemu RAPEX (*Rapid Alert System for non-food consumer products*) jest zapewnienie szybkiej wymiany informacji pomiędzy państwami członkowskimi UE i Komisją Europejską w zakresie zagrożeń stwarzanych przez produkty. UOKiK stanowi polski punkt kontaktowy tego systemu.

Zarządzająca systemem Komisja Europejska informuje Urząd o niebezpiecznych produktach wykrytych na terenie pozostałych państw członkowskich UE. Następnie UOKiK sprawdza, czy znajdują się one również na polskim rynku. Jeśli tak – ustala, czy rzeczywiście stanowią zagrożenie i czy należy wyeliminować je z obrotu. Takie informacje przekazuje KE.

Urząd przekazuje też do systemu informacje o produktach na polskim rynku, które stwarzają zagrożenie dla życia lub zdrowia użytkowników, o podjętych działaniach (na przykład o wydanym nakazie ostrzeżenia konsumentów), a także o dobrowolnych zgłoszeniach przedsiębiorców.

W 2009 roku UOKiK przekazał do systemu RAPEX **119** notyfikacji. Największą grupę produktów stanowiły zabawki wyprodukowane w Chinach – dotyczyło ich **71** zawiadomień. W **132** przypadkach Urząd podjął działania w reakcji na informację przesłaną przez inne państwo członkowskie UE.

Wszystkie informacje o produktach niebezpiecznych Komisja Europejska publikuje na swojej stronie internetowej.

8 Zasadnicze wymagania wobec wyrobów

8.1. Informacje ogólne

Prezes UOKiK sprawuje ogólny nadzór nad systemem kontroli wyrobów pod kątem ich zgodności z zasadniczymi wymaganiami, w tym dotyczącymi bezpieczeństwa użytkowania. Dzięki zmianom, które obowiązują od 31 grudnia 2008 roku⁹, usprawnione zostały procedury kontroli, na czym zyskują zarówno przedsiębiorcy, jak i organy administracyjne. Dla Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów oznaczało to przejście dotychczasowych zadań Głównego Inspektoratu Inspekcji Handlowej, między innymi prowadzenie postępowań na podstawie ustawy o systemie oceny zgodności pod kątem spełniania przez produkty wymagań określonych w dyrektywach nowego podejścia.

Do prowadzenia kontroli oraz postępowań administracyjnych na wniosek UOKiK oraz z własnej inicjatywy uprawnione są tzw. organy wyspecjalizowane: Państwowa Inspekcja Pracy, Inspekcja Ochrony Środowiska, Urząd Transportu Kolejowego, Urząd Komunikacji Elektronicznej, Wyższy Urząd Górniczy, urzędy morskie, organy nadzoru budowlanego, Inspekcja Transportu Drogowego.

Do zadań Urzędu należy między innymi współpraca z powyższymi instytucjami, przekazywanie im informacji wskazujących, że dany wyrób nie spełnia określonych wymagań, opiniowanie okresowych planów kontroli, a także prowadzenie specjalnego rejestru wyrobów niezgodnych z zasadniczymi wymaganiami, dostępnego na stronie internetowej UOKiK. W 2009 roku wpisano do niego **57** artykułów.

Ponadto Urząd współpracuje z organami celnymi, które weryfikują wyroby sprowadzane z krajów nienależących do Unii Europejskiej.

8.2. Postępowania z zakresu systemu oceny zgodności

W 2009 roku Urząd prowadził **464** sprawy z zakresu systemu oceny zgodności. Zakończono **318** z nich. W **340** Prezes UOKiK wydał decyzje, w tym **25** nakazujących wycofanie wyrobów z obrotu oraz **218** umarzających postępowanie, przede wszystkim z powodu podjęcia przez przedsiębiorców działań eliminujących stwierdzone nieprawidłowości. Najczęściej sprawy prowadzone przez Prezesa Urzędu dotyczyły zabawek, sprzętu elektrycznego i maszyn.

⁹ Od 31 grudnia 2008 roku kompetencje Głównego Inspektoratu Inspekcji Handlowej przejął UOKiK. Podstawę prawną stanowiła ustawa z 10 lipca 2008 roku o likwidacji Głównego Inspektoratu Inspekcji Handlowej, zmianie ustawy o Inspekcji Handlowej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2008 r. Nr 157, poz. 976).

8.3. Współpraca z organami wyspecjalizowanymi

Do UOKiK napływa coraz więcej informacji o wyrobach niespełniających zasadniczych wymagań. Sygnały te pochodzą od konsumentów, ale także od samych przedsiębiorców, fundacji, stowarzyszeń czy organizacji pozarządowych. Zadaniem Urzędu jest ustalenie, jakim przepisom podlegają określone produkty i jaki organ wyspecjalizowany jest właściwy do przeprowadzenia kontroli i postępowania administracyjnego.

UOKiK, jako organ monitorujący system nadzoru rynku w Polsce, przesyła i odbiera od innych państw członkowskich UE informacje na temat wyrobów niespełniających zasadniczych wymagań. W 2009 roku UOKiK otrzymał **284** takie notyfikacje. W uzasadnionych przypadkach zostały one przekazane do organów wyspecjalizowanych.

Zgodnie z przepisami, UOKiK może zlecić właściwym organom wyspecjalizowanym przeprowadzenie kontroli określonych wyrobów w celu sprawdzenia, czy spełniają one zasadnicze wymagania. W 2009 roku było **6** takich przypadków. UOKiK zwrócił się do Głównego Urzędu Nadzoru Budowlanego (4), Urzędu Komunikacji Elektronicznej (1) oraz Głównego Inspektoratu Inspekcji Pracy (1).

UOKiK, po otrzymaniu od organu wyspecjalizowanego ostatecznej decyzji administracyjnej ograniczającej lub zakazującej wprowadzania do obrotu wyrobu niespełniającego zasadniczych wymagań bądź nakazującej jego wycofanie, informuje o tym Komisję Europejską oraz pozostałe państwa członkowskie. W 2009 roku Prezes UOKiK przekazał Komisji **35** takich decyzji.

Nadzór nad Inspekcją Handlową

9.1. Informacje ogólne

Przejęcie kompetencji Głównego Inspektora Inspekcji Handlowej postawiło przed Urzędem nowe zadania. Znalazły się wśród nich planowanie, koordynowanie, monitorowanie oraz analiza wyników kontroli prowadzonych przez wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej dotyczących artykułów żywnościowych, nieżywnościowych oraz usług, a także dodatkowe zadania w zakresie kontroli paliw oraz koordynacja prac laboratoriów UOKiK.

Statystyka kontroli przeprowadzonych przez wojewódzkie inspektoraty IH

Liczba skontrolowanych przedsiębiorców	
Artykuły rolno-spożywcze	2370
Artykuły nieżywnościowe i usługi	1175
Kontrola jakości paliw	2456

Na zlecenie Urzędu przeprowadzono w 2009 roku między innymi kontrole jakości podstawowych artykułów spożywczych: mleka, mięsa, ryb i ich przetworów oraz miodu. W celu podsumowania tych działań Urząd przygotował raport, w którym – poza szczegółowymi wynikami badań laboratoryjnych – zawarto istotne dla konsumentów wskazówki, na co należy zwrócić uwagę kupując artykuły żywnościowe.

Wśród artykułów nieżywnościowych Urząd zlecił wojewódzkim inspektoratom IH przeprowadzenie między innymi ogólnopolskich kontroli prawidłowości oznakowania kosmetyków i detergentów, sprawdzano także zawartość substancji chemicznych w takich wyrobach jak biżuteria, artykuły pielęgnacyjne dla dzieci oraz galanteria skórzana, a także prawidłowość oznakowania niebezpiecznych substancji chemicznych, preparatów chemicznych i produktów biobójczych. Przeprowadzono również kontrole usług oferowanych konsumentom, w tym pośrednictwa w obrocie nieruchomościami, z której to przygotowany został szczegółowy raport.

W zakresie bezpieczeństwa i jakości artykułów spożywczych, artykułów nieżywnościowych oraz usług UOKiK współpracował na bieżąco z innymi instytucjami kontrolnymi, przede wszystkim z Państwową Inspekcją Sanitarną, Inspekcją Weterynaryjną, a także Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

9.2. System monitorowania i kontrolowania jakości paliw

W zakresie kontroli jakości paliw Prezes UOKiK współpracuje z Inspekcją Handlową już od 2004 roku. W związku z likwidacją Głównego Inspektoratu Inspekcji Handlowej Urząd zajmuje się także przygotowywaniem założeń i planów kontroli, monitorowaniem ich przebiegu, a także opracowaniem raportu podsumowującego kontrole jakości paliw, który co roku jest przedstawiany Radzie Ministrów oraz Komisji Europejskiej. W 2009 roku przesłano ponadto do Brukseli zestawienie dotyczące zawartości siarki w lekkim oleju opałowym, ciężkim oleju opałowym, oleju do silników statków żeglugi śródlądowej oraz w paliwie żeglugowym stosowanym w statkach morskich.

Głównym celem zarządzanego przez Prezesa UOKiK systemu monitorowania jakości paliw – począwszy od stacji benzynowych poprzez hurtownie i bazy paliwowe aż do producenta – jest zapewnienie bezpieczeństwa i ochrona ekonomicznych interesów użytkowników pojazdów poprzez eliminowanie z rynku benzyn, oleju napędowego i opałowego oraz różnych rodzajów gazów niespełniających wymagań określonych w przepisach prawa, a także ochrona środowiska.

W próbach paliwa badane są parametry określone przepisami prawa. Za wykonanie analiz odpowiadają laboratoria posiadające certyfikaty akredytacyjne wydane przez Polskie Centrum Akredytacji. Stacje benzynowe wybierane są do kontroli losowo, a także na podstawie skarg kierowców, informacji od organów ścigania oraz wyników poprzednich analiz. Kontrola jakości przebiega w dwóch okresach monitorowania: od 1 maja do 30 września (okres letni) oraz od 1 października do 30 kwietnia (okres zimowy).

Za wytwarzanie, transportowanie, magazynowanie lub wprowadzanie do obrotu paliw niespełniających wymagań jakościowych grożą kary finansowe w wysokości do 1 mln zł oraz do 5 lat pozbawienia wolności.

Wyniki kontroli w roku 2009

Zgodnie z wynikami kontroli przeprowadzonej w 2009 roku, 3,08 proc. próbek paliw ciekłych wylosowanych do badań nie spełniało wymagań (odpowiednio: 3,75 proc. próbek oleju napędowego i 2,58 proc. benzyny). Najgorsza sytuacja miała miejsce w województwie lubelskim i pomorskim, najlepsza natomiast w województwie lubuskim, opolskim, mazowieckim, małopolskim i łódzkim.

Inspekcja Handlowa skontrolowała również stacje zgłoszone przez konsumentów, wytypowane przez organy ścigania oraz te, na których w poprzednich latach stwierdzono nieprawidłowości. W ramach tych kontroli zakwestionowano 6,65 proc. próbek oleju napędowego i 2,98 proc. benzyny. Najwięcej nieprawidłowości stwierdzono na stacjach, gdzie w latach poprzednich kwestionowano jakość oferowanych paliw – 13,2 proc. Najmniej odstępstw zanotowano w województwie podlaskim, wielkopolskim i dolnośląskim, najwięcej zaś w opolskim, lubuskim i zachodniopomorskim.

Losowa kontrola jakości gazu LPG wykazała, że 0,78 proc. stacji z 645 skontrolowanych oferowało kierowcom gaz niespełniający wymagań jakościowych. Nieprawidłowości odnotowano w województwach lubuskim, łódzkim, lubelskim i śląskim, w pozostałych województwach nie stwierdzono żadnych odstępstw.

Natomiast wśród 196 stacji, które zostały wybrane do kontroli na podstawie skarg kierowców, informacji od organów ścigania lub negatywnych wyników poprzednich kontroli, 2,55 proc. oferowało gaz niespełniający norm. Najgorsza sytuacja miała miejsce w województwie śląskim, dolnośląskim, łódzkim i mazowieckim. W pozostałych województwach nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości.

Informowanie opinii publicznej o wynikach kontroli

Na stronie internetowej Urzędu publikowana jest aktualizowana raz na dwa tygodnie lista skontrolowanych stacji paliwowych i hurtowni wraz z wynikami kontroli.

Za pośrednictwem serwisu internetowego i zamieszczonego w nim formularza zgłoszeniowego do Urzędu napływały skargi kierowców na stacje oferujące paliwo niewłaściwej jakości. Wszystkie były na bieżąco przekazywane Inspekcji Handlowej, która uwzględniała je w planach kolejnych kontroli. W 2009 roku do UOKiK wpłynęło **797** takich zgłoszeń.

Współpraca z zagranicą i kontakty z instytucjami unijnymi

10.1. Współpraca multilateralna

Instytucje unijne

W 2009 roku przedstawiciele UOKiK uczestniczyli w pracach grup i komitetów roboczych Rady Unii Europejskiej, między innymi w ramach grupy roboczej ds. ochrony konsumentów i informacji, oraz Komisji

Europejskiej, w ramach której współpracowali w szczególności z Dyрекcją Generalną ds. Konkurencji, Dyрекcją Generalną ds. Zdrowia i Ochrony Konsumentów oraz Dyрекcją Generalną ds. Przemysłu i Przedsiębiorstw. W 2009 roku pracownicy Urzędu brali udział w pracach Europejskiej Sieci Konkurencji (*European Competition Network – ECN*), stanowiącej platformę współpracy i wymiany informacji pomiędzy Komisją Europejską i krajowymi organami ochrony konkurencji UE. Pracownicy UOKiK szczególnie intensywnie udzielali się w pracach grupy roboczej ds. współpracy oraz zespołach ds. telekomunikacji, sektora farmaceutycznego, ubezpieczeń i żywności. Podczas Europejskiego Dnia Konkurencji, zorganizowanego w trakcie czeskiej Prezydencji w Radzie UE, Prezes Urzędu pokierował dyskusją w panelu konferencji poświęconemu piątej rocznicy funkcjonowania ECN. Ponadto przedstawiciel Urzędu kilkakrotnie uczestniczył w spotkaniach plenarnych ECN, gdzie między innymi przedstawił zmiany w polskim prawie antymonopolowym w zakresie programu łagodzenia kar oraz założenia kampanii informacyjno-edukacyjnej promującej ten program wśród polskich przedsiębiorców.

Prezes UOKiK wziął także udział w konferencji zorganizowanej przez Dyрекcję Generalną ds. Konkurencji KE „Konkurencja i konsumenci w XXI wieku” w Brukseli, gdzie przedstawił problem relacji pomiędzy polityką antymonopolową a polityką ochrony słabszych uczestników rynku.

W 2009 roku UOKiK uzyskał prawo do organizacji dorocznego spotkania sieci Europejskich Organów ds. Konkurencji (*European Competition Authorities – ECA*) w roku 2011. Odbędzie się ono w trakcie polskiej Prezydencji w Radzie UE.

Urząd brał również udział w pracach Komitetu ds. współpracy w dziedzinie ochrony konsumentów (*Consumer Protection Cooperation – CPC*), w ramach których po raz kolejny zaangażował się w doroczny przegląd stron internetowych (*Internet Sweep*), mający na celu sprawdzenie metod stosowanych przez sklepy internetowe sprzedające sprzęt RTV i AGD. UOKiK przeszukał 10 stron – na sześciu z nich wykryto nieprawidłowości i wszczęto postępowania wyjaśniające.

Polska, wspólnie z dziewięcioma innymi krajami, uczestniczyła w międzynarodowym projekcie współfinansowanym przez KE. UOKiK, we współpracy z Urzędem Lotnictwa Cywilnego, skontrolował rodzaje i sposób obliczania opłat stosowanych przez poszczególne linie lotnicze, a także sprawdził, czy informacje o opłatach są zgodne z podawanymi przez porty lotnicze i władze państwowe.

W 2009 roku pracownicy UOKiK wzięli także udział w spotkaniu Sieci Polityki Konsumenckiej (*Consumer Policy Network – CPN*) na poziomie Dyrektorów Generalnych, podczas którego wypowiadali się między innymi w kwestii dochodzenia zbiorowych roszczeń przez konsumentów.

ICN

W 2009 roku przedstawiciele UOKiK uczestniczyli w pracach pięciu grup roboczych Międzynarodowej Sieci Konkurencji (*International Competition Network – ICN*): ds. karteli, koncentracji, jednostronnych praktyk rynkowych, efektywności urzędów antymonopolowych oraz promowania prawa antymonopolowego (*competition advocacy*). Urząd zgłosił też swoją kandydaturę do zorganizowania dorocznej konferencji Sieci w 2012 roku – wydarzenia o wysokiej randze i szczególnym znaczeniu dla środowiska związanego z ochroną konkurencji.

CECI

W 2009 roku w ramach Środkowoeuropejskiej Inicjatywy w sprawie Współpracy Organów ds. Konkurencji (*Central European Competition Initiative – CECI*) UOKiK zorganizował dwa międzynarodowe seminaria. Pierwsze z nich dotyczyło zagadnień związanych z jednostronnymi praktykami antykonkurencyjnymi na rynku nowych technologii. Drugie poświęcone było aktualnym zagadnieniom z zakresu kontroli koncentracji. Spotkania cieszyły się dużym zainteresowaniem przedstawicieli instytucji antymonopolowych, palestry, środowiska akademickiego oraz biznesu. W konferencjach uczestniczyli między innymi delegaci z Węgier, Czech, Słowacji, Austrii, Komisji Europejskiej oraz Stanów Zjednoczonych.

OECD

Podczas trzech posiedzeń Komitetu Konkurencji OECD oraz podległych mu grup roboczych przedstawiciele Urzędu zaprezentowali doświadczenia Polski między innymi w zakresie: kontroli koncentracji, stosowania prawa antymonopolowego w stosunku do przedsiębiorstw państwowych oraz praktyk wykorzystywanych przez przedsiębiorstwa dominujące.

W lutym 2009 roku podczas Globalnego Forum Konkurencji OECD zaprezentowano natomiast polskie doświadczenia związane z tworzeniem prawa ochrony konkurencji.

ICPEN

UOKiK uczestniczył w dwóch konferencjach plenarnych organizowanych przez Międzynarodową Sieć Ochrony Konsumentów (*International Consumer Protection and Enforcement Network – ICPEN*), a także w *Best Practices Trainings* – corocznych dwudniowych warsztatach poświęconych bieżącym problemom ochrony konsumentów. Urząd był także zaangażowany w coroczne obchody Dnia Przeszukiwania Internetu (*Internet Sweep Day*). Polska jest ponadto liderem grupy roboczej ds. komunikacji. W jej ramach w 2009 roku UOKiK rozpoczął prace nad utworzeniem nowej strony internetowej ICPEN.

10.2. Współpraca bilateralna

W ramach współpracy bilateralnej pracownicy UOKiK przygotowali liczne opracowania z zakresu ochrony konkurencji i konsumentów w celu wymiany informacji i doświadczeń ze swoimi zagranicznymi odpowiednikami.

Odbyły się także spotkania z delegacjami z Komisji Europejskiej, Niemiec, Węgier oraz Chin. W ich trakcie omawiano system ochrony konkurencji i konsumentów w Polsce, w tym procedurę zgłaszania koncentracji oraz program *leniency*, a także metody zbierania i klasyfikacji skarg konsumentów i implementację dyrektywy o nieuczciwych praktykach handlowych.

W 2009 roku UOKiK podpisał umowę o współpracy z Węgierskim Urzędem Antymonopolowym. Współpraca obejmuje przede wszystkim wymianę doświadczeń i informacji w zakresie zwalczania i przeciwdziałania praktykom ograniczającym konkurencję oraz podnoszenie świadomości z zakresu znajomości prawa antymonopolowego.

Działalność informacyjno-edukacyjna

W ramach realizacji polityki informacyjno-edukacyjnej Urzędu prowadzone są liczne projekty mające na celu podniesienie świadomości prawnej i ekonomicznej wszystkich uczestników rynku. Realizowane przedsięwzięcia obejmują konferencje, konkursy, kampanie społeczne oraz projekty wydawnicze.

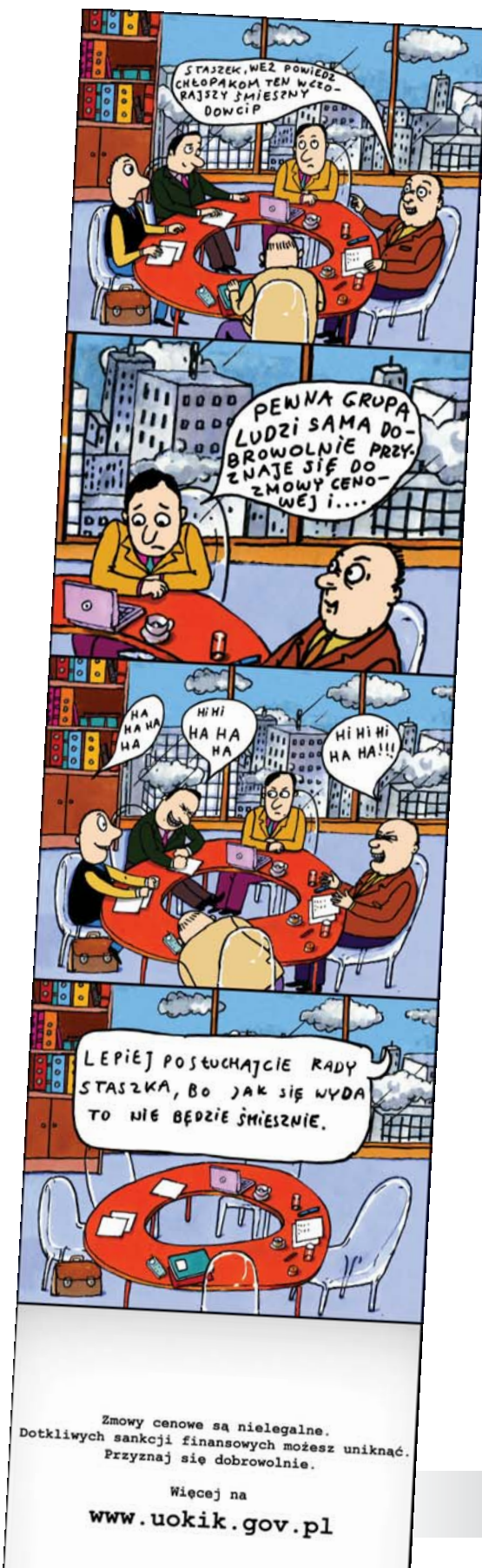
1.1. Kampanie społeczne

Leniency – program łagodzenia kar

W 2009 roku Urząd zrealizował kampanię poświęconą instytucji *leniency*. Celem przedsięwzięcia było poinformowanie opinii publicznej o szkodach, jakie zminy cenowe przynoszą gospodarce, oraz zachęcenie uczestników karteli do współpracy z Urzędem w zamian za uniknięcie lub obniżenie kary finansowej. Akcja obejmowała emisję spotu reklamowego „Żart” na antenie stacji telewizyjnych i radiowych podejmujących tematykę biznesową oraz informacyjną. Telewizyjna wersja reklamy powstała w oparciu o grafiki znanego rysownika Marka Raczkowskiego. Działania w mediach były wsparte akcją bezpośrednią skierowaną do 500 największych przedsiębiorstw w kraju oraz 355 firm działających na rynkach lokalnych, które otrzymały pakiet materiałów informacyjnych na temat przepisów *leniency*. Dzięki zaangażowaniu nadawców radiowych spot został także bezpłatnie wyemitowany na antenie blisko 20 największych radiostacji ogólnopolskich i regionalnych. Kampania realizowana była w lutym i maju 2009 roku.

Konkurencja na rynkach lokalnych

Podstawowym celem kampanii było zapoznanie przedstawicieli gmin, które w świetle prawa antymonopolowego traktowane są jako przedsiębiorcy, z problematyką typowych zachowań sprzecznych z regułami konkurencji. Inicjatywa skierowana była głównie do wójtów, burmistrzów, prezydentów miast oraz przedstawicieli spółek komunalnych. W ramach kampanii na terenie dziewięciu województw przeprowadzono cykl szkoleń z zakresu prawa antymonopolowego ze szczególnym uwzględnieniem jego naruszeń przez podmioty komunalne. Wydano także poradnik *Konkurencja na rynkach lokalnych* wraz z wybranym orzecznictwem Prezesa UOKiK, który został przekazany uczestnikom szkolenia oraz wszystkim gminom w kraju. Akcja trwała od czerwca do sierpnia 2009 roku.

Kampania dla rzeczników konsumentów

W ramach kampanii zorganizowanej w pierwszej połowie 2009 roku zostały przeprowadzone szkolenia dla rzeczników konsumentów w dziewięciu miastach Polski. Projekt miał na celu dostarczenie wiedzy na tematy konsumenckie i wyposażenie rzeczników w materiały szkoleniowe przydatne podczas codziennej pracy. W wykładach i praktycznych warsztatach poświęconych między innymi tematyce nieuczciwych praktyk handlowych, kredytu konsumenckiego i nadmiernego zadłużenia oraz kierunków rozwoju polityki konsumenckiej i potencjalnych zmian prawodawstwa wynikających z przeglądu przepisów konsumenckich w UE, uczestniczyło 300 rzeczników.

Kampania została przeprowadzona w ramach projektu Transition Facility 2006.

Wzrost świadomości konsumenckiej wśród młodzieży

Kampania skierowana była do uczniów i nauczycieli szkół gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych. Podjęte działania miały na celu podniesienie świadomości młodych konsumentów w zakresie przysługujących im praw oraz możliwości ich egzekwowania. Przedsięwzięcie obejmowało między innymi przeprowadzenie szkoleń dla 1 500 nauczycieli, przygotowanie materiałów szkoleniowych *Jestem świadomym konsumentem – projektowanie lekcji poświęconych edukacji konsumenckiej młodzieży*, wydanie dwóch podręczników dla uczniów *Młodzi konsumenci i rynek*, a także opracowanie gry internetowej umożliwiającej zapoznanie się z podstawowymi prawami i obowiązkami konsumenta. Wszystkie przygotowane materiały udostępniono na stronie www.uokik.gov.pl oraz portalu dla młodych konsumentów www.konsumenckieabc.pl.

Kampania była realizowana od listopada 2008 roku do czerwca 2009 roku. Fundusze na jej opracowanie i przeprowadzenie pochodziły z projektu Transition Facility 2006 oraz ze środków UOKiK.

II.2. Konferencje naukowe

Organizowane przez Urząd konferencje stanowią ważny aspekt polityki edukacyjno-informacyjnej. Inicjując debatę publiczną na temat zmian legislacyjnych dokonywanych w obrębie prawa ochrony konkurencji oraz konsumentów, a także przyczyniają się do popularyzacji wiedzy na temat tych zagadnień wśród opinii publicznej, mediów oraz organizacji społecznych.

W 2009 roku zorganizowano 5 konferencji naukowych, w których uczestniczyli przedstawiciele instytucji publicznych, środowiska biznesu, polskich i zagranicznych ośrodków naukowych, reprezentanci instytucji europejskich oraz zagranicznych organów antymonopolowych. Były to:

- Kredyt konsumencki w nowym wydaniu – debata o zmianach w unijnej dyrektywie o kredycie konsumenckim (Warszawa, 31 marca 2009). Konferencja zorganizowana w ramach programu polsko-niemieckiej współpracy bliźniaczej.
- Międzynarodowe Forum Prawa Konkurencji (Warszawa, 15-16 kwietnia 2009) – konferencja z udziałem Dyrektora Generalnego ds. Konkurencji KE Philipe'a Lowe'a oraz szefów urzędów antymonopolowych z wybranych krajów członkowskich. Przedmiotem dyskusji były między innymi kwestie związane z procedurą nakładania kar za naruszenie przepisów antytrustowych, fuzjami w branży handlowej, a także problemami prawa konkurencji na rynku budowlanym oraz na rynku nowych technologii. Materiały z forum dostępne są na stronie www.competitionforum.uokik.gov.pl.

- Nadużywanie pozycji dominującej na rynku nowych technologii (Warszawa, 8 lipca 2009) – międzynarodowe seminarium dotyczące wybranych zagadnień związanych z jednostronnymi praktykami antykonkurencyjnymi na rynku nowych technologii. Spotkanie zostało zorganizowane w ramach Środkowoeuropejskiej Inicjatywy Współpracy Organów ds. Konkurencji.
- Dyrektywa w sprawie praw konsumentów – debata na temat wpływu nowych regulacji na ustawodawstwo unijne oraz polskie prawo cywilne (Warszawa, 25 sierpnia 2009). Konferencja zorganizowana w ramach programu polsko-niemieckiej współpracy bliźniaczej.
- Aktualne zagadnienia z zakresu kontroli koncentracji (Warszawa, 29 października 2009) – warsztaty zorganizowane w ramach Środkowoeuropejskiej Inicjatywy Współpracy Organów ds. Konkurencji. Spotkanie to rozpoczęło obchody 20-lecia UOKiK.

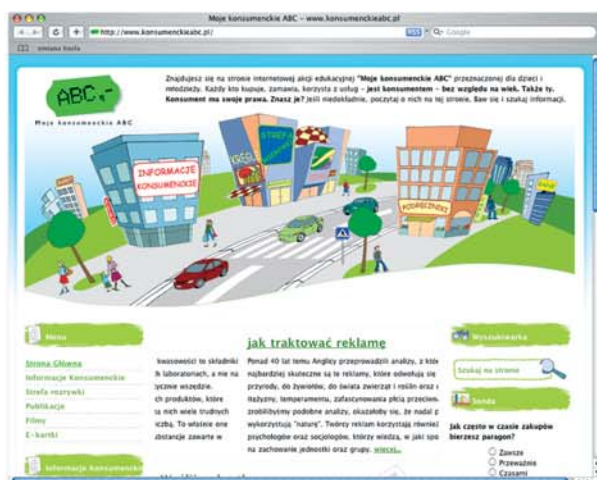
11.3. Projekty internetowe

Portal poświęcony bezpiecznym placom zabaw

Urząd, kontynuując działania podjęte w 2007 roku w ramach międzynarodowego projektu, stworzył stronę www.plac zabaw.uokik.gov.pl. Portal poświęcony jest bezpieczeństwu na placach zabaw i skierowany zarówno do rodziców i opiekunów dzieci, jak i do zarządzających tymi miejscami. Zawiera między innymi wskazówki, w jaki sposób sprawdzić bezpieczeństwo urządzeń znajdujących się na placu zabaw oraz jakie instytucje są odpowiedzialne za prowadzenie kontroli w tym zakresie. Nowa strona internetowa jest także ważnym źródłem informacji o obowiązujących przepisach.

Portal dla młodych konsumentów

Interaktywna strona www.konsumentkieabc.pl została opracowana przez Urząd w ramach prowadzonej pod tą samą nazwą kampanii edukacyjnej w 2006 roku. W 2009 roku stworzono nową szatę graficzną portalu. Wzbogacono go o dodatkowe materiały, takie jak zabawy edukacyjne, quizy, psychotesty i kolorowanki, które mają przekonać najmłodszych konsumentów do świadomego kupowania.

Nowa baza decyzji Prezesa UOKiK online

W grudniu 2009 roku uruchomiona została udoskonalona wersja bazy wszystkich decyzji Prezesa UOKiK wydanych od 2003 roku. Nowy mechanizm daje możliwość wyszukiwania orzeczeń według szerokiej gamy kryteriów.

11.4. Pozostałe projekty

Konkurs na system identyfikacji wizualnej XX-lecia UOKiK

W związku z przypadającą w 2010 roku 20. rocznicą powstania Urzędu został zorganizowany

konkurs na stworzenie systemu identyfikacji wizualnej obchodów jubileuszowych. Do konkursu zgłoszono 163 prace, spośród których zwycięzcę wyłoniła kapituła złożona z przedstawicieli UOKiK oraz Akademii Sztuk Pięknych. Zwycięski projekt posłużył do stworzenia oprawy graficznej wszystkich działań zaplanowanych w ramach obchodów jubileuszowych. Konkurs zorganizowano pod patronatem Stowarzyszenia Twórców Grafiki Użytkowej.

Libertas et Auxilium

Konkurs dla dziennikarzy „Libertas et Auxilium” został zorganizowany po raz czwarty. Jego celem było uhonorowanie najlepszych artykułów prasowych, audycji oraz programów poświęconych tematyce ochrony konkurencji i konsumentów. Wśród zwycięzców znaleźli się dziennikarze „Newsweek Polska”, „Gazety Wyborczej”, dziennika „Polska – Głos Wielkopolski” oraz „Gazety Pomorskiej”. Nagrody zostały przyznane podczas uroczystej gali, której towarzyszyła debata poświęcona ochronie konkurencji w Polsce. Spotkanie stanowiło również okazję do zaprezentowania wyników badania „Znajomość prawa o ochronie konkurencji i zasad przydzielania pomocy publicznej wśród polskich przedsiębiorców”, zrealizowanego na zlecenie UOKiK. Konkurs został zorganizowany we współpracy z Centrum im. Adama Smitha, Instytutem Dziennikarstwa UW oraz Stowarzyszeniem Dziennikarzy Polskich.

11.5. Współpraca ze środkami masowego przekazu

Podstawowym celem współpracy UOKiK z mediami jest dotarcie z informacją do szerokiej opinii publicznej, a tym samym podnoszenie świadomości wszystkich uczestników rynku.

W 2009 roku Urząd aktywnie współpracował z mediami ogólnopolskimi, regionalnymi i lokalnymi. Wydano **119** komunikatów prasowych (58 dotyczyło ochrony konkurencji, 58 – ochrony konsumentów, a 3 – pomocy publicznej). Dodatkowo do mediów regionalnych skierowano **78** komunikatów prasowych na temat spraw lokalnych.

Ukazało się ponad **18,5 tys.** artykułów prasowych i publikacji internetowych oraz ponad **2 tys.** materiałów radiowo-telewizyjnych dotyczących decyzji wydanych przez Prezesa Urzędu oraz innych działań podejmowanych przez UOKiK. Urząd udzielił ponad **9 tys.** odpowiedzi na bieżące pytania dziennikarzy. Ponadto rozpowszechniał wiedzę na temat praw i obowiązków konsumentów poprzez wywiady kierownictwa i pracowników, a także w ramach długofalowej współpracy z wybranymi redakcjami.

W 2009 roku UOKiK zorganizował lub współtworzył **14** konferencji prasowych o charakterze informacyjno-edukacyjnym.

11.6. Działalność wydawnicza

Działalność informacyjno-edukacyjna Urzędu obejmuje również aktywną politykę wydawniczą. W jej ramach w roku 2009 powstało **15** publikacji, które bezpłatnie dystrybuowano do wszystkich zainteresowanych (szkół, samorządów, przedsiębiorców oraz słabszych uczestników rynku). Elektroniczne wersje wydawnictw dostępne są na stronie internetowej Urzędu.

Publikacje o Urzędzie:

- Broszura informacyjna o UOKiK,
- Sprawozdanie z działalności za rok 2008.

Publikacje skierowane do przedsiębiorców:

- Zmowy cenowe,
- Zmowy przetargowe,
- Konkurencja na rynkach lokalnych
wraz z wybranym orzecznictwem Prezesa UOKiK,
- Pomoc publiczna.

Ulotki:

- Leniency – program łagodzenia kar,
- Kartele,
- Nadużywanie pozycji dominującej,
- Fuzje i przejęcia.

Raporty z badań społecznych przeprowadzonych na zlecenie UOKiK:

- Konsumentów portret własny,
- Konsumenci III wieku,
- Konsumenci na rynku usług bankowych,
- Konsumenci na rynku usług telekomunikacyjnych,
- Znajomość prawa ochrony konkurencji i zasad przydzielania pomocy publicznej wśród polskich przedsiębiorców.

